

Enhed
Handicap

Sagsnr.
2023 - 9117

Doknr.
842018

Dato
29-04-2024

Høringsnotat – forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og lov om opkrævning af underholdsbidrag (Ændringer af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, om forældelse af underholdsbidrag m.v.)

Indholdsfortegnelse	
1. Høringen	2
1.1. Høringsperiode	2
1.2. Hørte myndigheder og organisationer m.v.	2
2. Høringssvarene vedrørende de foreslåede ændringer i serviceloven	5
2.1. Generelle bemærkninger til lovforslaget	5
2.2. Målgruppe og anvendelsesområde	6
2.3. Registrering, indberetning, forhåndsgodkendelse, orientering m.v.	7
2.3.1. Registrering og indberetning	7
2.3.2. Ændring af orienteringspligten	8
2.4. Tryghedsskabende velfærdsteknologi	9
2.5. Særlige døråbnere	13
2.6. Udvidelse af anvendelsesområdet for stofseler	13
2.7. Optagelse i særlige botilbud uden samtykke	14
2.7.1. Optagelse i særlige botilbud alene med samtykke fra værge eller fremtidsfuldmægtig	15
2.7.2. Optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke ved væsentlig fare eller særligt truende eller chikanerende adfærd	16
2.8. Aflåsning	17
2.8.1. Kortvarig indelåsning af beboer i egen bolig på botilbud	17
2.8.2. Låsning og sikring af døre til fælles opholdsrum	18
2.8.3. Aflåsning og sikring af døre til servicearealer og fælleskøkkener	19
2.8.4. Låsning og sikring af låger m.v. fra et bo- eller dagtilbuds udeareal	21
2.8.5. Låsning og sikring af skabe m.v. i bolig	21
2.9. Åbning af aflåst eller på anden vis sikret yderdør til en bolig i et botilbud	23
2.10. Oprettelse af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap	24
2.11. Konfliktafværgelse, fastholdelse og husorden	25
2.11.1. Konfliktafværgelse	25
2.11.2. Fastholdelse m.v. ved meget grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd	26
2.11.3. Husorden	27

3. Høringssvarene vedrørende de foreslåede ændringer i voksenansvarsloven	27
3.1 Generelle bemærkninger til ændringerne til lov om voksenansvar	28
3.1.1. Behovet for lovforslaget	28
3.1.2. Vedr. processen for udarbejdelse af lovforslaget	29
3.1.3 Viden og dokumentation	29
3.1.4 Børnesynet i relation til barnets lov	30
3.1.5 Kritik af lovforslagets fortolkningsrum	30
3.1.6. Afgørelsesbestemmelse og klagemulighed – fokus på barnets og den unges rettigheder	31
3.1.7. Magtanvendelser i forhold til relationsarbejdet – i stedet fokus på opkvalificering	33
3.1.8. Husordenen som et pædagogisk værktøj	33
3.1.9. Forholdet til FN's børnekonvention	34
3.2 Adgang til midlertidigt at inddrage barnet eller den unges mobil eller andet kommunikations- og spilleudstyr	35
3.3 Mulighed for fratagelse af alkohol og euforiserende stoffer	37
3.4 Undersøgelse af besøgende på sikrede døgninstitutioner	38
4. Ændringer i lovforslaget i forhold til høringsudkastet	39
4.1 Ændringer i lovforslagets del om serviceloven	39
4.2 Ændringer i lovforslagets del om voksenansvarsloven	41

1. Høringen

1.1. Høringsperiode

Et udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og lov om opkrævning af underholdsbidrag (Ændringer af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, om forældelse af underholdsbidrag m.v.) har i perioden fra den 27. februar 2024 til den 27. marts 2024 (29 dage) været sendt i høring hos en række myndigheder, organisationer m.v.

Udkastet til lovforslag blev den 27. februar 2024 endvidere sendt til Folketingets Socialudvalg til orientering om høringen. Herudover blev udkastet til lovforslag offentliggjort på Høringsportalen den 27. februar 2024.

1.2. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Nedenfor følger en alfabetisk oversigt over hørte myndigheder og organisationer m.v. Ud for hver høringspart er det ved afkrydsning angivet, om der er modtaget høringssvar, og om høringsparten i givet fald har haft bemærkninger til udkastet til lovforslag.

Interessenter, som ikke er blandt myndigheder, organisationer m.v. på ministeriets høringsliste, men på egen foranledning har sendt bemærkninger til udkastet til lovforslag er i oversigten markeret med *.

Høringspart	Hørings-svar modtaget	Bemærkninger	Ingen bemærkninger
3F - Fagligt Fælles Forbund	Nej		
Advokatsamfundet (Advokatrådet)	Ja	X	
Alzheimerforeningen	Ja	X	
Ankestyrelsen	Ja	X	
Arbejdsgiverforeningen KA	Nej		

ATP	Nej		
Autisme- og Aspergerforeningen*	Ja	X	
Autismeforeningen	Ja	X	
Bedre Psykiatri – Landsforeningen for pårørende*	Ja	X	
Beskæftigelsesrådet	Nej		
BKF - Børne- og Kulturchefforeningen	Ja	X	
BUPL – forbundet for pædagoger og klubfolk	Nej		
Børnerådet	Ja	X	
Børnesagens Fællesråd*	Ja	X	
Børns Vilkår	Ja	X	
CP Danmark	Ja	X	
CP – Landsforeningen for cerebral parese*	Ja	X	
Danish Care og Medicoindustrien*	Ja	X	
Dansk Arbejdsgiverforening	Nej		
Dansk Erhverv	Ja	X	
Dansk Industri (Dansk Sundhed og Velfærd (DSV))	Ja	X	
DI Life Science*	Ja	X	
Dansk Psykiatrisk Selskab*	Ja	X	
Dansk Selskab for Samfundsmedicin*	Ja	X	
Dansk Socialrådgiverforening	Ja	X	
Dansk Sygeplejeråd*	Ja	X	
Danske Advokater	Nej		
Danske Familieadvokater	Nej		
Danske Fysioterapeuter	Ja	X	
Danske Handicaporganisationer (DH)	Ja	X	
Danske Regioner	Ja	X	
Danske Seniorer	Nej		
Danske Ældreråd	Ja	X	
Dataetisk Råd	Nej		
Datatilsynet	Ja	X	
DAV – De Anbragtes Vilkår	Ja	X	
Den Danske Dommerforening	Ja	X	
Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet – DUKH	Nej		
Det Centrale Handicapråd	Nej		
DKDK – DemensKoordinatorer i Danmark*	Ja	X	
Dommerfuldmægtigforeningen	Nej		
Epilepsiforeningen	Ja	X	
EFS for Geriatri og Gerontologi*	Ja	X	
Ergoterapeut Maria Find*	Ja	X	
Ergoterapeutforeningen	Ja	X	
Esbjerg Kommune*	Ja	X	
FADD – Foreningen af døgn- og dagtilbud for udsatte børn og unge*	Ja	X	
Familieretshuset	Ja		X

FH – Fagbevægelsens Hovedorganisation	Nej		
FOA – Fag og Arbejde	Ja	X	
Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige	Nej		
Foreningen Svær Autisme – Forening for pårørende*	Ja	X	
Handicapaktivisterne*	Ja	X	
Handicapbranchen Danmark	Nej		
Hjernesagen	Ja	X	
Hjerneskadeforeningen	Nej		
HK Kommunal	Nej		
Institut for Menneskerettigheder	Ja	X	
KL	Ja	X	
Kommunale Velfærdschefer	Ja	X	
Kristelig Fagbevægelse (KRIFA)	Nej		
Landsorganisationen for Sociale Tilbud – LOS	Ja	X	
LEV	Ja	X	
Muskelsvindfonden	Nej		
Mødrehjælpen	Nej		
Nationalt Videnscenter for Demens*	Ja	X	
Ole Frimann Olesen og Annette-Marie Frimann Jensen*	Ja	X	
Psykatri Fonden*	Ja	X	
Red Barnet	Ja	X	
Rigsrevisionen	Nej		
Røde Kors	Ja – Ungdommens Røde Kors	X	
Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi	Ja	X	
Sammenslutningen af Unge med Handicap	Nej		
Selveje Danmark	Ja sammen med DE	X	
SIND – Landsforeningen for psykisk sundhed	Ja	X	
Sjældne Diagnoser	Nej		
Socialpædagogernes Landsforbund	Ja	X	
Socialt Lederforum	Ja	X	
Socialtilsyn Hovedstaden	Ja	X	
Socialtilsyn Midt	Ja	X	
Socialtilsyn Nord	Ja	X	
Socialtilsyn Syd	Ja	X	
Socialtilsyn Øst	Ja	X	
Teton*	Ja	X	
Udbetaling Danmark	Nej		
ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund	Nej		
Unicef*	Ja	X	
Ældre Sagen	Ja	X	

I pkt. 2 og 3 gengives de væsentligste punkter i de indkomne høringssvar om udkastet til lovforslag. Pkt. 2 omhandler høringssvarene til de foreslåede ændringer i serviceloven, mens pkt. 3 omhandler høringssvarene til de foreslåede ændringer i voksenansvarsloven. Social-, Bolig- og Ældreministeriets bemærkninger til høringssvarene, herunder om der er foretaget ændringer i anledning af høringssvarene, er skrevet med kursiv. Det bemærkes, at der ikke er indkommet høringssvar med indholdsmæssige bemærkninger til de foreslåede ændringer i retssikkerhedsloven og bidragsopkrævningsloven.

Under pkt. 4 er det opsummeret, hvilke ændringer der er foretaget i forhold til det udkast, som har været i offentlig høring. Her omtales også ændringer, som ikke har baggrund i modtagne høringssvar, men er foretaget på Social-, Bolig- og Ældreministeriets egen foranledning.

2. Høringssvarene vedrørende de foreslåede ændringer i serviceloven

2.1. Generelle bemærkninger til lovforslaget

Alzheimerforeningen, Autisme- og Aspergerforeningen, Autismeforeningen, CP Danmark, Dansk Industri (DSV), Dansk Sygeplejeråd, Danske Ældreråd DKDK – DemensKoordinatorer i Danmark, Epilepsiforeningen, ergoterapeut Maria Find, Foreningen Svær Autisme, Hjernesagen, Institut for Menneskerettigheder, LEV, LOS, Nationalt Videnscenter for Demens, Psykiatrifonden, SIND, Socialt Lederforum og Ældre Sagen finder, at lovforslaget er for vidtgående og medfører lempelser, der giver risiko for øget brug af magtanvendelse og forringer den socialpædagogiske indsats. **DH** er stærkt kritisk over for centrale dele af lovforslaget og opfordrer til, at flere af forslagene trækkes tilbage. **CP Danmark, Foreningen Svær Autisme, Hjernesagen, og LEV** kræver lovforslaget forkastet, og **Autismeforeningen og Ældre Sagen** bakker ikke op om forslaget i sin helhed.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at lovforslaget har til formål at øge personalets muligheder for at drage omsorg for en gruppe af borgere, som ikke er i stand til at tage vare på sig selv. De med lovforslaget foreslåede ændringer vil derudover overordnet indebære, at personalet bruger mere tid på borgerne i stedet for at bruge tiden på registrering.

Dansk Erhverv og Selveje Danmark ønsker præciseret i lovbestemmelserne, at magtanvendelse først kan anvendes, når det har vist sig umuligt at løse den pågældende situation med en socialpædagogisk indsats.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at det fremgår af ordlyden i servicelovens § 124, stk. 1, at magtanvendelse aldrig må erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand, og af § 124, stk. 4, fremgår det, at hvis mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige, skal disse anvendes. Med nærværende lovforslag foreslås ingen ændringer heri. På den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på disse punkter.

Dansk Erhverv og Selveje Danmark anfører, at der bør foretages en evaluering af magtanvendelsesreglerne i 2027. Desuden bemærker **Dansk Erhverv, Selveje Danmark og Ældre Sagen**, at der udestår en plan for implementering og uddannelse i de nye regler.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at der med aftalen om udmøntning af reserven på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet for 2024-2027 er afsat midler til en ramme til opfølgning på den med dette lovforslag foreslåede revision af magtanvendelsesreglerne. Midlerne er målrettet initiativer, der i tilknytning til øvrige aktiviteter på området i Social- og Boligstyrelsen kan understøtte implementeringen af og kendskabet til reglerne, herunder f.eks. informations- og undervisningsmateriale, formidlingsarrangementer, temadage m.v. Desuden er der med aftalen om udmøntning af reserven for social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet for 2022-2025 afsat midler til nedsættelse af et rejsehold, der afholder lærings- og formidlingsaktiviteter, og som fortsat er i gang. Der vurderes derfor ikke at være behov for yderligere implementerings-

støtte eller en evaluering i 2027. Det er ministeriets vurdering, at der med midlerne fra reserveerne er et godt grundlag for det væsentlige arbejde med implementering af de ændrede regler.

Autismeforeningen anbefaler, at det tydeliggøres i loven, at tidspres på medarbejdernes opgaver aldrig må blive en årsag til magtanvendelse eller indgreb i selvbestemmelsesretten.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at det allerede følger af gældende ret, at tidspres hos medarbejderne aldrig kan begrunde anvendelse af magt eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten. Det følger således af servicelovens § 124, stk. 1, at magtanvendelse aldrig må erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand. Tidspres hos medarbejderne må aldrig ændre på dette. Ministeriet er dog enig i, at det er hensigtsmæssigt at tydeliggøre yderligere med en præcisering i lovforslagets almindelige bemærkninger. På den baggrund er der foretaget en ændring i lovforslaget, hvorved det er tydeliggjort i afsnit 2.1 i de almindelige bemærkninger, at den til enhver tid aktuelle bemanding på et botilbud m.v. og den tid, personalet har til rådighed til den enkelte person, ikke ændrer på, at magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten skal begrænses til det absolut nødvendige, og at indgreb aldrig må erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand.

Børne- og Kulturchefforeningen, CP Danmark, Dansk Erhverv, Dansk Samfundsmedicinsk Selskab, Danske Ældreråd, DKDK – DemensKoordinatorer i Danmark, Selveje Danmark og Ældre Sagen, finder det kritisabelt, at processen omkring udarbejdelsen af lovforslaget har været kendetegnet ved manglende inddragelse af interessenter. **Advokatrådet, Dansk Industri (DSV), Institut for Menneskerettigheder og LEV** finder ikke baggrunden og behovet for lovforslaget tilstrækkeligt dokumenteret.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at der forud for udformningen af lovforslaget er foretaget en evaluering af de nuværende magtanvendelsesregler, jf. Rambølls rapport af august 2023: "Evaluering: De reviderede magtanvendelsesregler". Ministeriet har endvidere til brug for forberedelsen af lovforslaget afholdt en workshop med inddragelse af bl.a. brugerorganisationer, leverandørrepræsentanter, faglige organisationer og KL i maj 2023 og har desuden søgt rådgivning fra Det Centrale Handicapråd og Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi. Lovforslaget er udformet på baggrund af evalueringen, interessenternes input, ekspertudvalget på socialområdets anbefalinger og henvendelser til ministeriet. Endelig har der forud for og sideløbende med den eksterne høring over lovforslaget været dialog med parterne i samarbejdsforummet Sammen om Handicap, hvor de centrale aktører på handicapområdet er repræsenteret. Det er ministeriets vurdering, at indholdet i lovforslaget afspejler de forslag og bemærkninger, som ministeriet har indsamlet i denne proces.

2.2. Målgruppe og anvendelsesområde

KL anfører, at det bør tydeliggøres, at der er tale om mulige indgreb over for hele målgruppen. **Foreningen Svær Autisme** finder det uhensigtsmæssigt, at man laver lovgivning på baggrund af en målgruppe, der er en sammenblanding af mennesker med handicap, mennesker med psykiatriske lidelser og mennesker med demens. **Kommunale Velfærdschefer** ønsker en tydeliggørelse af, hvilke særregler der gælder for hver af målgrupperne samt hensynene bag disse særregler.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at der med den revision af magtanvendelsesreglerne, som foreslås med nærværende lovforslag, ikke er fundet behov for at ændre den opdeling af målgrupperne, som blev gennemført ved den seneste revision af regelsættet. Desuden bemærkes, at målgrupperne for de former for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, som er reguleret i serviceloven, er defineret i selve loven. I de gældende regler er det angivet med overskrifter, hvilke bestemmelser der omfatter hhv. personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne og personer med be-

tydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er hhv. ikke er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse. Målgruppeopdelingen i servicelovens magtanvendelsesregler berøres således ikke af nærværende lovforslag. På den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt. Ministeriet bemærker, at det kan forekomme, at en person, som er i målgruppen for servicelovens magtanvendelsesregler, også kan være omfattet af andre regler, f.eks. hvis personen samtidig har en psykiatrisk diagnose.

Esbjerg Kommune anbefaler, at det generelt bør tydeliggøres, i hvilke typer af botilbud der kan anvendes magt. **Dansk Erhverv** og **Selveje Danmark** anfører, at det bør fremgå tydeligt af lovbemærkningerne, hvordan de foreslåede magtanvendelsesregler ses anvendt i borgerens egen bolig. **Socialtilsyn Nord** foreslår, at det præciseres, om det er hensigten, at magtanvendelser ikke kan udføres uden for bo- eller dagtilbuddets matrikel.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at der med botilbud menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem og lignende efter servicelovens § 192, friplejeboliger efter friplejeboligloven, botilbudslignende tilbud omfattet af § 4, stk. 1, nr. 3, i lov om socialtilsyn og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale. Med dagtilbud menes beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103, aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84.

Ministeriet finder det hensigtsmæssigt at indføje ovenstående afgrænsning i såvel afsnit 2.1 i de almindelige bemærkninger samt flere steder i bemærkningerne til de enkelte bestemmelser, hvor det findes relevant.

Det bemærkes, at visse indgreb, jf. afsnit 2.1 i de almindelige bemærkninger, kan anvendes på både botilbud og i private hjem, mens andre kan anvendes på botilbud eller på bo- og dagtilbud. Visse indgreb kan også anvendes uden for tilbuddets matrikel f.eks. under udflugter og lignende. Dette vil fx være gældende for fastholdelse, jf. servicelovens § 124 d, således som denne bestemmelse foreslås affattet ved lovforslagets § 1, nr. 8. Det findes hensigtsmæssigt at præcisere dette i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 8, og lovforslaget er derfor ændret på dette punkt. Det bemærkes, at det er uden betydning, om det pågældende bo- eller dagtilbud drives af kommunen, regionen eller en privat eller selvejende leverandør. En bolig i et botilbud er at betragte som en privat bolig med samme retlige status som en lejlighed uden for et botilbud.

2.3. Registrering, indberetning, forhåndsgodkendelse, orientering m.v.

2.3.1. Registrering og indberetning

DH, LEV, SIND og **Socialtilsyn Øst** ser generelt et dilemma i, at der på den ene side sker en begrænsning af tilbuddets forpligtelse til at registrere og indberette forhåndsgodkendt magt, når der samtidig sker betydelige udvidelser af adgangen til forhåndsgodkendt magt. **DH** er kritisk over for så markante lempelser. Herudover fremfører **DH, KL, Dansk Industri (DSV), Institut for Menneskerettigheder** og **LEV** en række konkrete ønsker og præciseringer i forhold til, hvor ofte magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten skal registreres og indberettes.

Ergoterapeutforeningen, Hjernesagen, LEV, Psykiatrifonden og **Ældre Sagen** anfører, at forslaget om lempelser i registrerings- og indberetningskravene udgør en forringelse af borgerens retssikkerhed, og at alle magtanvendelser, hvor der er tegn på, at borgeren modsætter sig, bør dokumenteres. **Dansk Sygeplejeråd** bemærker, at faglig dokumentation er nødvendigt for kvalitet, patientsikkerhed og faglig udvikling, og at manglende dokumentation gør det vanskeligt at vurdere, om mindsteindgrebsprincippet er anvendt.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at de med lovforslagets § 1, nr. 43-47, foreslåede ændringer i servicelovens §§ 135 a og 135 b vedrørende registrerings- og indberetningskravene ikke ændrer på, at der ligesom med de gældende regler, fortsat skal finde en faglig refleksion sted. Den nye samlede registrering vil skulle udarbejdes efter en nærmere afgrænset tidsperiode og vil skulle indeholde et kvalificeret skøn over, hvor mange gange det forhåndsgodkendte indgreb har været anvendt over for den pågældende borger inden for dette tidsrum. Heri vil der også skulle indgå en beskrivelse af, hvilke pædagogiske indsatser der har været forsøgt for at forhindre eller minimere antallet af indgreb for at opnå borgerens frivillige medvirken. Krav om udarbejdelse af en samlet registrering vil skulle bruges i dialogen mellem personaleleder og medarbejder som et vigtigt element i læring og refleksion, bl.a. i forhold til, hvordan indgreb i fremtiden vil kunne undgås ved brug af socialpædagogiske metoder. Disse dokumentationskrav vil derfor skulle understøtte faglig læring og refleksion hos personale og personaleleder. Her vil også skulle indgå en vurdering af, om betingelserne for den kommunale afgørelse (forhåndsgodkendelse) fortsat er tilstede. Formålet med de foreslåede ændringer er at nedbringe mængden af visse dokumentationskrav, som vurderes at kunne lempes uden, at det svækker borgerens retssikkerhed. Ministeriet henviser til afsnit 2.2.1.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, hvor det er beskrevet, at personalets registrering og indberetning til personalelederen har til formål at sikre, at medarbejderne og ledelsen reflekterer over brugen af magtanvendelse. Men ved indgreb, som finder sted ofte eller flere gange dagligt, bidrager registrering og indberetning ikke altid til meningsfuld læring og refleksion hos personalet om borgerens situation, og hvordan indgreb i fremtiden vil kunne undgås. I sådanne tilfælde er det ikke hensigtsmæssigt, at den pædagogiske kvalitet i arbejdet kan udfordres ved, at medarbejderne i stedet skal bruge meget af tiden på dokumentationskrav. For nogle typer af indgreb er det hensigtsmæssigt, at personalet bruger mindre tid på registrering og indberetning, således at der frigøres tid til at varetage de socialpædagogiske indsatser.

På den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

Autismeforeningen opfordrer til indførelse af krav til indholdet af registreringen i forhold til den konkrete situation med brug af magt, bemanningen samt medarbejdernes kompetencer.

DH og LEV kritiserer, at fastsættelsen af varighed af forhåndsgodkendelser, samt hvorvidt og i hvilket omfang der skal ske registrering og indberetning af indgrebene, skal fastsættes nærmere i en bekendtgørelse og ikke i selve loven.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at kravene til registrering og indberetning for de former for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, som anses for mest indgribende, og hvor der derfor skal ske registrering hver gang, fortsat er fastsat i loven. Længden af forhåndsgodkendelser er desuden også i dag fastsat i en bekendtgørelse. Det bemærkes, at den med lovforslaget foreslåede ordning med at fastsætte registrerings- og indberetningskrav for øvrige former for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten i en bekendtgørelse er begrundet i et fleksibilitetshensyn. Det vil således være muligt ganske hurtigt at tilpasse registrerings- og indberetningskravene, hvis der sidenhen måtte opstå behov herfor. På den baggrund er der ikke fundet grundlag for at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

Et udkast til bekendtgørelse, hvori de nye registrerings- og indberetningskrav vil blive fastsat, såfremt lovforslaget vedtages, vil blive sendt i høring hos relevante parter på området, ligesom høringen vil være tilgængelig på høringsportalen.

2.3.2. Ændring af orienteringspligten

EFS og Ergoterapeutforeningen anfører, at det kan stille personalet i et paradoks, hvor de ud fra omsorgspligten i servicelovens § 82 skal inddrage pårørende og samtidig ifølge den foreslåede ændring af orienteringspligten ikke må.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at den med lovforslagets § 1, nr. 44, foreslåede ændring i servicelovens § 135 a, stk. 3, vedrørende orienteringspligten, således at pårørende ikke skal orienteres, hvis personen, over for hvem der er anvendt magt, frabeder sig det, vurderes kun at være relevant for personer, som kognitivt er i stand til at give udtryk for dette. Det vurderes dog hensigtsmæssigt at præcisere, at når en person frabeder sig orientering af pårørende efter den foreslåede ændring i orienteringspligten, vil det indebære, at kommunalbestyrelsen skal respektere det også i relation til bestemmelsen i lovens § 82, stk. 2, 1. pkt., om at kommunalbestyrelsen skal påse, om der er pårørende eller andre, der kan inddrages i varetagelsen af interesserne for en person med betydelig nedsat psykisk funktionsevne. Bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 44, er derfor ændret på dette punkt.

2.4. Tryghedsskabende velfærdsteknologi

DH anfører, at det ikke må føre til generelle tilladelser på et botilbud, at kame-rakig og sensormonitorering alene skal være muligt om natten, at der skal vær-nes om borgerens privatliv, og at en tilladelse til monitorering skal gives op til tre måneder. **Ældre Sagen** bemærker, at de særlige betingelser, der skal gælde for en fjernelse af tidsbegrænsningen på forhåndsgodkendelser ved brug af tryghedsskabende velfærdsteknologi samt ved kortvarig fastholdelse i hygiejnesituationer, er uklare.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at de med lovforslagets § 1, nr. 14, 17 og 48, foreslåede ændringer, hvorved der kan gives tidsbegrænsede forhåndsgodkendelser til anvendelse af stofseler og lignende efter den foreslåede nye bestemmelse i servicelovens § 128, stk. 3, og tryghedsskabende velfærdsteknologi efter den foreslåede nye bestemmelse i servicelovens § 128 b, stk. 2, samt til kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer efter servicelovens § 136 a, stk. 3, har baggrund i, at disse indgreb typisk vurderes at være af mindre indgribende karakter end de øvrige forhåndsgodkendte magt-anvendelsesindgreb, jf. også bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 46, hvor-ved der foreslås ændringer i servicelovens § 135 b om bemyndigelse til at fast-sætte regler om registrering og indberetninger. Af bemærkningerne til § 1, nr. 48, fremgår det yderligere, at de kommende regler om muligheden for at fast-sætte en tidsbegrænset periode for anvendelse af en forhåndsgodkendelse fra kommunalbestyrelsen vil kunne indeholde en betingelse om, at den pågæl-dende borger ikke har udsigt til bedring, og at fortsat brug af indgrebet ikke for-ventes at påføre borgeren stor gene. De nærmere rammer herom vil således blive reguleret i magtanvendelsesbekendtgørelsen. På den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi ønsker en fortsættelse af rådet med et nyt eller udvidet mandat. **Dansk Erhverv, Selveje Danmark** og **Ældre Sagen** bakker ikke op om den foreslåede ændring, hvor Rådet for Tryg-hedsskabende Velfærdsteknologi nedlægges, og social- og boligministeren får bemyndigelse til at fastsætte regler om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi der kan anvendes.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi i forbindelse med ministeriets forberedelse af lovforslaget har givet udtryk for, at de overordnet oplever, at rådet opfylder sit formål. Rådet har desuden meddelt, at det har afsluttet den opgave, som Rådet primært blev nedsat for at varetage, det vil sige at fastsætte typer af velfærdsteknologi, som kan anvendes efter servicelovens magtanvendelsesregler og herunder rådgive om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger der skal kunne anvendes efter servicelovens magtanvendelsesregler.

Det er ministeriets vurdering, at Rådet har afsluttet sin primære opgave, og at opgaver med rådgivning af velfærdsteknologi kan videreføres og løses på an-den vis, og at rådet derfor kan nedlægges. Nedlæggelse af Rådet vil indebære, at social- og boligministeren vil skulle have oplysninger om anvendelse af ny teknologi og ændret anvendelse af eksisterende teknologi andetsteds fra. Disse oplysninger vil ministeren kunne få dels ved principielle udtalelser fra Det

Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse over for Borgere med Handicap og dels fra Social- og Boligstyrelsen. På den baggrund har ministeriet ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

Danish Care og **Medicoindustrien** udtrykker bekymring for den foreslåede specifikation af teknologier i lovgivningen. De finder det problematisk, når lovgivningen bliver for detaljeret omkring specifikke teknologier frem for at fokusere på anvendelsesområder og det bredere formål med teknologianvendelsen. **DI Life Science** opfordrer til at sikre en hurtigere, systematisk og mere smidig juridisk afklaring for kommunernes brug af nye teknologiske løsninger med det formål, at der ikke fremover fortsat skal skabes lovhjemmel til enkelte løsninger eller teknologier. **Kommunale Velfærdschefer** savner kriterier, der gør det muligt at afgøre, hvilke teknologier der er tryghedsskabende velfærdsteknologier. **Institut for Menneskerettigheder** anfører, at udvidelsen i adgangen til velfærdsteknologi bør baseres på borgernes retssikkerhed og rettigheder.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at ministeriet, jf. afsnit 2.3.2 i de almindelige bemærkninger, finder det hensigtsmæssigt at udvide de gældende regler om anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger, så de omfatter de løsninger, som ifølge undersøgelser fungerer godt i praksis for både personalet og borgerne. Det er således ministeriets opfattelse, at muligheden for at anvende tryghedsskabende velfærdsteknologier bør udvides til også at omfatte kamerakig, og at lyd- og bevægelsesmonitorering bør kunne anvendes i videre omfang end i dag. Ud fra den aktuelt foreliggende viden om velfærdsteknologiske løsninger er det ministeriets vurdering, at den med lovforslagets § 1, nr. 15, foreslåede nye bestemmelse i servicelovens § 128 a vil gøre regelsættet tilstrækkeligt fremtidssikret, ligesom den foreslåede bemyndigelse fremadrettet vil give mulighed for at tilpasse regelsættet i forhold til ny viden. På den baggrund er der ikke fundet grundlag for at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt. Det bemærkes, at klageadgangen til Ankestyrelsen ved brug af velfærdsteknologi er bevaret, samt at borgerens retssikkerhed er styrket ift. den nye mulighed for kamerakig, hvor det er det socialfaglige nævn vedrørende magtanvendelse over for borgere med handicap, der træffer afgørelse i 1. instans. Det bemærkes, at den nærmere udformning af reglerne om anvendelse af velfærdsteknologiske løsninger, vil skulle ske inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, herunder artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (herefter EMRK) om retten til bl.a. privatliv og retten til respekt for fysisk og psykisk integritet for personer med handicap i henhold til FN's Handicapkonvention. For nærmere herom henvises til afsnit 3.1 og 3.2 i de almindelige bemærkninger.

DH bemærker i forhold til epilepsialarmer med mulighed for kamerakig, at det skal være en forudsætning for, at disse ikke er en magtanvendelse, at muligheden ikke anvendes uden godkendelse af Det Socialfaglige Nævn. **Ældre Sagen** finder det bekymrende, at epilepsialarmer ikke skal være omfattet af magtanvendelsesreglerne, på trods af at have karakter af overvågning.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at baggrunden for forslaget om ikke at anse epilepsialarmer som omfattet af magtanvendelsesreglerne fremgår af afsnit 2.3.2 i de almindelige bemærkninger. Det fremgår heraf, at ministeriet er blevet gjort bekendt med en række uhensigtsmæssigheder ved, at epilepsialarmer (anfaldsalarmer) er omfattet af magtanvendelsesreglerne. Personer med epilepsi kan have brug for at være under permanent opsyn, herunder om natten, for at sikre, at et epilepsianfald opdages hurtigt. Mens der ventes på, at kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om anvendelse af en anfaldsalarm, risikerer det, at en borger bliver ramt af et epilepsianfald, som ikke opdages grundet fraværet af en epilepsialarm. Dette skal ses i lyset af, at et ubehandlet epilepsianfald i værste fald kan have et dødeligt udfald.

Samtidig vurderer ministeriet, at epilepsialarmer og alarmer, som anvendes til andre med tilsvarende behov for anfaldsovervågning som ved epilepsi, er red-

skaber, der alarmerer om en potentiel helbredsskadelig tilstand, hvorfor anvendelsen af sådanne alarmer ikke bør vurderes som et indgreb i selvbestemmelsesretten.

På den baggrund er det ministeriets opfattelse, at anvendelse af epilepsialarmer ikke bør være underlagt magtanvendelsesreglerne, herunder reglerne for forudgående afgørelse og registrering af anvendelsen. Der er derfor ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

DKDK og Ældre Sagen finder, at kamerakig skal være sidste udvej, og at optagelser alene skal ske efter forhåndsgodkendelse af Det Socialfaglige Nævn og alene må bruges som led i læring og til at målrette den faglige indsats i særlige tilfælde.

Alzheimerforeningen bemærker, at teknologiske løsninger, der anvender kamerateknologi, altid skal dokumenteres og registreres med henblik på at sikre det mindst mulige indgreb i retten til privatliv.

Socialtilsyn Midt anfører, at kravet om tilladelse fra Det Socialfaglige Nævn også bør gælde i forhold til borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse.

Institut for Menneskerettigheder ønsker en indsnævring af betingelserne for anvendelse af kamerakig, så det kun anvendes, hvis det er det mindst indgribende middel, og at borgeren, eventuelt med støtte, har samtykket til anvendelsen. Der skal desuden stilles krav om en indikator for, hvornår kameraet er tændt. **Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi** foreslår, at ændre "kamerakig" til "videoovervågning".

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at kamerakig ifølge lovforslagets § 1, nr. 16, hvorved der foreslås en ny bestemmelse i servicelovens § 128 b, stk. 1, kun kan ske efter afgørelse fra det socialfaglige nævn vedrørende magt-anvendelse over for borgere med handicap. Formålet med forslaget om kamerakig er dog bredere end med henblik på læring, idet der kan træffes afgørelse om for en afgrænset periode at tillade at anvende kamerakig for en person, når der er risiko for personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør anvendelsen påkrævet for at afværge denne risiko.

Det følger desuden af de allerede gældende bestemmelser om magtanvendelse i servicelovens § 124, at magtanvendelse skal begrænses til det absolut nødvendige, og at en mindre indgribende foranstaltning skal anvendes, hvis det er tilstrækkeligt.

I forlængelse heraf fremgår det af afsnit 2.3.2 i de almindelige bemærkninger, at ministeriet vurderer, at brugen af tryghedsskabende velfærdsteknologier, herunder også kamerakig samt lyd- og bevægelsesmonitorering, i mange tilfælde kan være mindre indgribende i borgernes selvbestemmelsesret, end hvis personalet skal være fysisk til stede hos borgeren, f.eks. hele natten for at holde øje med, om borgeren får brug for hjælp. Tryghedsskabende velfærdsteknologier kan således understøtte borgerens bevægelsesfrihed, omsorg, værdighed, tryghed og sikkerhed, og teknologierne kan dermed være et godt og tryghedsskabende supplement til den menneskelige pleje og omsorg. Der er endvidere positive erfaringer fra frikommunenetværkene.

Det er således ministeriets opfattelse, at muligheden for at anvende tryghedsskabende velfærdsteknologier bør udvides til også at omfatte kamerakig.

På den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker endelig, at det vurderes hensigtsmæssigt ved anvendelse af kamerakig, at kameraet er forsynet med en indikator, som viser, hvornår kameraet er i brug. Det er på den baggrund indføjjet i

bemærkningerne til de enkelte bestemmelser (til § 1, nr. 16), at den teknologi, der anvendes til kamerakig, bør kunne indikere, hvornår kameraet er tændt eksempelvis med en lampe eller lyd under hensyntagen til, hvad der er mest hensigtsmæssigt for borgeren. Der er dermed foretaget en ændring af lovforslaget på dette punkt.

Danske Regioner anfører, at der ikke er taget stilling til, hvordan de værktøjer, der gives konkret tilladelse til at anvende i en periode/evt. varigt, skal finansieres. De begrænsninger, der fremgår af forarbejderne til servicelovens § 128 b om kamerakig, bør indføres enten direkte i loven eller som minimum i bekendtgørelsen. Det er ikke muligt ud fra lovtekst og forarbejder at vurdere, om udfører/leverandøren kan undlade at efterleve en nævnsbeslutning om kamerakig, hvis udfører er uenig i kommunens vurdering, der har dannet baggrund for indstillingen til nævnet.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at en leverandør ikke har pligt til at følge en afgørelse om kamerakig, hvis leverandøren vurderer, at det ikke er nødvendigt i det konkrete tilfælde. Dette svarer til, hvad der helt generelt er gældende ret i forhold til anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, jf. servicelovens § 124, stk. 4, hvoraf det fremgår, at hvis en mindre foranstaltning er tilstrækkelig, skal denne anvendes. Desuden bemærkes, at udgifter i forbindelse med kamerakig og anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi i øvrigt er at anse som en almindelig driftsomkostning. På den baggrund er der ikke foretaget ændringer i lovforslaget på dette punkt.

Ældre Sagen bemærker, at brug af kamerakig både kan være i strid med principperne for behandling af personoplysninger, jf. GDPR art. 5, og med retten til respekt for privatliv, jf. EMRK art. 8.

Datatilsynet bemærker, at spørgsmålet om, hvorvidt – og i hvilket omfang – kamerakig er en egnet og proportional foranstaltning i sagens natur må afgøres på baggrund af en flerhed af hensyn, herunder hensynet til privatlivet. **Datatilsynet** bemærker hertil, at tv-overvågning – også uden lagring af optagelserne – generelt skal anses for en indgribende form for overvågning.

Datatilsynet bemærker, at udvidelse af adgangen til at anvende tryghedsskabende velfærdsteknologier alene ses at omhandle traditionel tv-overvågning.

Datatilsynet anbefaler, at ministeriet vurderer muligheden for at benytte f.eks. kunstig intelligens til intelligent billedanalyse. Det kunne f.eks. være teknologi, der analyserer et løbende videofeed og genkender om borgeren er faldet eller på anden vis har behov for hjælp, hvorefter de relevante medarbejdere adviseres elektronisk. **Datatilsynet** henstiller til, at det præciseres i forslaget, om det er muligt at anvende sådanne løsninger – og kunstig intelligens-løsninger i øvrigt – enten som led i de nugældende eller de foreslåede regler, og i givet fald under hvilke omstændigheder.

Datatilsynet bemærker, at det i forarbejderne bør angives nærmere, hvilke grundlag i databeskyttelsesforordningens artikel 6 og 9, der udgør grundlag for behandling af oplysninger i medfør af de foreslåede bestemmelser, herunder om de foreslåede bestemmelser – i det omfang behandling sker på grundlag af artikel 6, stk. 1, litra e, udgør såkaldt supplerende hjemmelsgrundlag som krævet efter artikel 6, stk. 3. Tilsvarende i forhold til oplysninger omfattet af databeskyttelsesforordningens artikel 9, hvis grundlaget for behandling af sådanne oplysninger er artikel 9, stk. 2, litra g.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at ministeriet er enig i, at det er hensigtsmæssigt at foretage en uddybning af det databeskyttelsesretlige grundlag for behandling af oplysninger i medfør af de foreslåede bestemmelser. Den uddybning, som efter ministeriets vurdering bør foretages, relaterer sig til bemærkningerne om forholdet til databeskyttelsesforordningen, herunder de konkrete hjemler i databeskyttelsesforordningen til behandling af personoplysninger. Det drejer sig om bestemmelserne i databeskyttelsesforordningens art. 6, art. 9 og art. 32.

Desuden findes det hensigtsmæssigt at foretage en uddybning af bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 16, den foreslåede bestemmelse i servicelovens § 128 b om kamerakig. Denne uddybning består i en beskrivelse af TV-overvågningslovens betydning for tilbud m.v. leveret af private leverandører og problemstillingen om evt. mulighed for at anvende kunstig intelligens ved kamerakig. Der er dermed foretaget ændringer i lovforslaget på disse punkter.

2.5. Særlige døråbnere

DH og Ældre Sagen anfører, at forslaget om døråbnere indskrænker den enkeltes frihed og selvbestemmelsesret og mener derfor, at de er for vidtgående. **DH** bemærker, at hvis forslaget ikke trækkes tilbage, bør afgørelseskompetencen ligge i Det Socialfaglige Nævn, da der skal være tale om helt særlige og ganske få tilfælde, tilladelsen skal gælde i op til seks måneder og derefter revideres.

FOA bemærker, at forslaget bør betinges yderligere i form af, at der er søgt andre løsninger, fx i form af GPS-tracking, så begrænsningen for den enkelte er sidste udvej.

Alzheimerforeningen anfører, at det bør tydeliggøres, at formålet med særlige døråbnere er at forsinke beboeren i at forlade plejehjemmet for at undgå, at beboeren kommer til skade og ikke at begrænse beboerens mulighed for at færdes frit.

Socialpædagogerne anfører, at ved anvendelsen af særlige døråbnere bør det kun være muligt at få tilladelse til at anvende teknologiske løsninger, som ikke hindrer andres bevægelsesfrihed.

Danske Regioner anfører, at det bør tydeliggøres i en bekendtgørelse, hvad der reelt bliver muligt af dørforsinkelser. Hensynet til de øvrige borgere, og problemstillingen med flere handlemyndigheder, der skal orienteres med hensyn til øvrige borgeres klagemuligheder, bør desuden uddybes i en bekendtgørelse.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at ligesom for den nugældende bestemmelse i servicelovens § 125 om døråbnere på yderdøre skal der med de med lovforslagets § 1, nr. 9, foreslåede nye muligheder for døråbnere af hensyn til beboernes frie færden opsættes en døralarm, som sikrer, at beboere, der ikke selv kan betjene den særlige døråbner, får den nødvendige hjælp hertil. Der må ikke ved opsætning af særlige døråbnere være tale om en egentlig tilbageholdelse af en beboer. Den særlige døråbner må alene være en forsinkende faktor, der har til formål at sikre, at personalet kan nå at blive opmærksomt på, at en beboer er ved at forlade botilbuddet, m.v. Det findes hensigtsmæssigt at tydeliggøre dette i afsnit 2.4.3 i de almindelige bemærkninger. På den baggrund er der foretaget en ændring i lovforslaget, hvorved denne tydeliggørelse er indsat i afsnit 2.4.3 i de almindelige bemærkninger.

Ministeriet vurderer, at brugen af særlige døråbnere i mange tilfælde kan være mindre indgribende i borgerens selvbestemmelsesret, end hvis der f.eks. iværksættes aflåsning eller afværgehjælp. På den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

2.6. Udvidelse af anvendelsesområdet for stofselser

KL ønsker at give kommunen mulighed for at indstille til Det Socialfaglige Nævn at træffe afgørelse om at give tilladelse til anvendelse af en stofsele, når betingelserne i den foreslåede § 128, stk. 1, er opfyldt, men borgeren modsætter sig anvendelsen. **Dansk Samfundsmedicinsk Selskab** anfører, at det ikke fremgår af forslaget, hvilke muligheder der er, hvis personen modsætter sig anvendelsen af stofselser.

DH bemærker, at anvendelse af en stofsele fortsat er en magtanvendelse, hvis borgeren ikke giver samtykke, og at der ikke bør gives tilladelse til at anvende stofselser til at positionere en borger i sin seng en helt nat, da det vil være et voldsomt indgribende tiltag, og at stofselser kun må anvendes i et begrænset antal timer under hensyn til borgerens fysiske funktionsniveau.

Dansk Samfundsmedicinsk Selskab anfører, at det ikke af lovforslaget fremgår, om der er krav til fast vagt ved anvendelse af stofseler.

Danske Regioner bemærker, at anvendelsen forudsætter, at personen ikke modsætter sig, hvilket kan være udfordrende at sikre ved eksempelvis "pludselige og ukontrollerbare bevægelser". Der ønskes en uddybning i bekendtgørelsen af, hvad der konkret kan komme på tale i forhold til at "hjælpe en person med at udføre en handling, som uden en stofsele vil være særdeles begrænset eller anstrengt".

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at formålet med de i lovforslagets § 1, nr. 12-14, foreslåede ændringer i servicelovens § 128 om stofseler er at udvide anvendelsesområdet for stofseler. Med den foreslåede ændring vil stofseler og lignende, jf. afsnit 2.5.3 i de almindelige bemærkninger, kunne anvendes, når der er nærliggende risiko for, at en person er i fare for at lide personskade som følge af u hensigtsmæssig siddestilling eller pludselige og ukontrollerbare bevægelser, samt for at hjælpe en person med at udføre en handling, som foruden en stofsele og lignende vil være særdeles begrænset eller anstrengt. Anvendelse af stofseler og lignende vil alene være mulig, såfremt borgeren ikke modsætter sig anvendelsen, dog ikke ved nærliggende risiko for fald. Ydermere vil stofseler og lignende ikke kunne anvendes, såfremt alternative og mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige, idet principperne om proportionalitet og skånsomhed fortsat skal overholdes, jf. servicelovens § 124.

På den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

Institut for Menneskerettigheder anfører, at forslaget til bestemmelsen om brug af stofseler eller lignende udtømmende bør opregne de tilladte hjælpemidler. **Ergoterapeutforeningen** finder, at der mangler en præcisering af hvad "eller lignende" omfatter.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at det er nærmere omtalt i afsnit 2.5.3 i de almindelige bemærkninger, hvorledes ordene "og lignende" skal forstås. Det fremgår således, at med den foreslåede ændring vil det være muligt at anvende andre hjælpemidler end stofseler. Dette vil dog forudsætte, at hjælpemidlet i sin funktion og anvendelse m.v. vil kunne fungere på tilsvarende, hensigtsmæssig måde som en stofsele. Det vil betyde, at det bl.a. vil være muligt at anvende et bækkenbælte, en sternumstøtte, en neopren sandal til ankelbespænding eller lignende former for hjælpemidler. Der vurderes ikke at være behov for yderligere præciseringer, ligesom det henset til den fremtidige udvikling af nye typer af hjælpemidler ikke findes hensigtsmæssigt at lave en udtømmende opremsning. På den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

2.7. Optagelse i særlige botilbud uden samtykke

Bedre Psykiatri anfører, at de grundlæggende er imod flytning uden samtykke. **DH** bakker ikke op om, at reglerne om flytning uden samtykke lempes.

Alzheimerforeningen og **Autismeforeningen** bemærker, at der bør foreligge tungtvejende argumenter for en flytning uden samtykke, herunder at alle midler til at sikre borgerens trivsel i vante omgivelser er afsøgt. Der opfordres til, at man indfører regler i forhold til at få en ekstern instans ind over beslutningsprocessen, eksempelvis VISO.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at der såvel i de nugældende bestemmelser i serviceloven om optagelse i særlige botilbud uden samtykke som i de med nærværende lovforslag foreslåede ændringer er en række betingelser angivet direkte i lovbestemmelserne for, hvornår en borger kan flyttes uden samtykke, som skal være opfyldt, før en flytning kan finde sted. Disse betingelser har som helt overordnet formål at sikre, at en flytning uden samtykke ikke

anvendes, medmindre det er den eneste måde, hvorpå der kan drages tilstrækkelig omsorg for borgeren.

Dansk Erhverv og Selveje Danmark anfører, at klage over flytning uden samtykke, uanset om borgeren modsætter sig flytning eller mangler evnen til at give informeret samtykke, har opsættende virkning, og at det tydeligt præciseres, hvornår det kan fraviges, at en klage over flytning uden samtykke har opsættende virkning.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at gældende ret vedrørende opsættende virkning for klager over flytning uden samtykke samt den ændring heri, som foreslås med nærværende lovforslag er beskrevet nærmere i bemærkningerne til lovforslagets § 3, nr. 6, hvorved der foreslås en ændring i retssikkerhedslovens § 72, stk. 5. Det fremgår af disse bemærkninger, at ifølge den nugældende § 72, stk. 5, 1. pkt., i retssikkerhedsloven har klage til Ankestyrelsen over optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter §§ 129 og 129 a i serviceloven opsættende virkning. Det følger af bestemmelsens 2. pkt., at hvis særlige forhold gør det påkrævet, eller hvis hensynet til den pågældende taler herfor, og alle klageberettigede tiltræder kommunalbestyrelsens indstilling, træffer Familieretshuset samtidig med afgørelsen om optagelsen i et særligt botilbud afgørelse om at iværksætte optagelsen straks. Afgørelsen om at opheve en opsættende virkning kan efter bestemmelsens 3. pkt. ikke indbringes for Ankestyrelsen. Den med lovforslagets § 3, nr. 6, foreslåede ændring i retssikkerhedslovens § 72, stk. 5, vil indebære, at klager til Ankestyrelsen over optagelse i botilbud uden samtykke efter § 136 f, stk. 3, 2. pkt., i serviceloven vil få opsættende virkning. Dette vil dog ikke gælde, hvis § 72, stk. 5, 2. pkt. finder anvendelse.

Begrundelsen for forslaget er, at en klage over optagelse i botilbud uden samtykke efter § 136 f, stk. 3, 2. pkt., på samme måde som ved en klage over optagelse i botilbud uden samtykke efter §§ 129 eller 129 a bør have opsættende virkning grundet afgørelsernes meget indgribende karakter. Ministeriet finder ikke behov for yderligere tydeliggørelser, og på den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

2.7.1. Optagelse i særlige botilbud alene med samtykke fra værge eller fremtidsfuldmægtig

CP Danmark, Dansk Erhverv, Dansk Socialrådgiverforening, DH, FOA, Hjernesagen, Institut for Menneskerettigheder, LEV, LOS, og Selveje Danmark finder forslaget om at give adgang til at flytte mennesker, der bor på botilbud, alene med værgens samtykke, som værende et meget vidtgående forslag. De bemærker desuden, at værger i mange tilfælde slet ikke kender de borgere, som de er værge for, hvilket gør værgesamtykket rent formelt. **DH, Dansk Erhverv, LOS og Selveje Danmark** anfører, at man bør revidere værgemålsreglerne og styrke værgers kendskab til borgere under værgemål.

Foreningen Svær Autisme udtrykker bekymring for, at borgere uden stærke pårørende kan ryge ud i en flyttekarrusel, hvor kommunen forsøger at matche med billigere mindre specialiserede tilbud, med mistrivsel og belastningsskadede borgere til følge, derfor bør § 129 b udgå af lovforslaget.

Ældre Sagen bemærker, at det skal undersøges nærmere, om det er nødvendigt og relevant at udvide målgruppen, og at det bør afklares, hvordan det afgøres, om en fremtidsfuldmagt også omfatter flytning uden samtykke.

Danske Regioner bemærker, at værger kun i ringe grad har kendskab til den enkelte borgers situation. Således kan værger ikke forventes at have forudsætninger for at samtykke til flytning på vegne af borgeren med funktionsnedsættelse.

Hjernesagen anfører, at der bør fokuseres på værgemålslovgivningen og på Familieretshusets ressourcer til at lave fx "fast track"-vurderinger med hensyn

til flytning uden samtykke i akutte situationer. **Kommunale Velfærdschefer** anfører, at der er behov for en stillingtagen til, hvad man gør i sager, hvor en optagelse i et særligt botilbud ikke kan afvente beskikkelse af værge med de rette kompetencer.

KL foreslår, at Ankestyrelsen bliver klagemyndighed i forhold til afgørelser efter den foreslåede § 129 b, og ikke Familieretshuset. **Ankestyrelsen** opfordrer til, at det præciseres, hvem der kan klage over kommunalbestyrelsens afgørelse efter stk. 1.

Kommunale Velfærdschefer bemærker, at der bør gives mulighed for deling af oplysninger uden samtykke i denne type sager i lighed med sager efter § 129 a.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at hensynet bag den med lovforslagets § 1, nr. 24, foreslåede mulighed for optagelse i særlige botilbud alene med samtykke fra værge eller fremtidsfuldmægtig i en ny bestemmelse i servicelovens § 129 b er beskrevet i afsnit 2.6.1.2 i de almindelige bemærkninger. Det fremgår heraf, at ministeriet finder det væsentligt, at kommunalbestyrelsen har adgang til at træffe afgørelse om, at personer, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, skal optages i et særligt botilbud, hvis optagelsen tiltrædes af den pågældendes værge eller fremtidsfuldmægtige, når det er påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og det vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt. Det bemærkes desuden, at den foreslåede nye § 129 b i serviceloven vil svare til hjemlen efter § 136 f, stk. 1, idet anvendelsesområdet for forslaget dog er den del af målgruppen for servicelovens § 129, som ikke er omfattet af anvendelsesområdet for § 136 f, stk. 1, dvs. personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse.

Ministeriet vurderer således, at hensynet til den nødvendige hjælp og omsorg for en person, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, er meget tungtvejende, og at årsagen til personens betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne ikke bør være afgørende for muligheden for at træffe afgørelse om flytning under lempeligere betingelser end efter servicelovens § 129, når den pågældende ikke modsætter sig flytning, og når den pågældendes værge eller fremtidsfuldmægtige samtykker til flytning. På den baggrund er der ikke fundet grundlag for at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

Det bemærkes desuden, at det beror på en konkret vurdering, om en fremtidsfuldmagt også omfatter stillingtagen til flytning uden samtykke. Det findes hensigtsmæssigt at indføje tekst herom i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 23, og lovforslaget er derfor ændret på dette punkt.

2.7.2. Optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke ved væsentlig fare eller særligt truende eller chikanerende adfærd

DH og **LEV** ønsker, at forslaget udgår. De forudser, at det i praksis vil betyde, at langt flere mennesker med udviklingshandicap vil blive udsat for tvangsflytninger, og at "truende og chikanerende adfærd" er meget upræcise kriterier.

FOA bemærker, at det skal fremgå, at problemerne ikke har kunnet løses med de forhåndenværende muligheder, samt hvorfor det vurderes, at problemerne kan løses bedre et andet sted. Desuden bør det fremgå, at i de tilfælde, hvor der er pårørende, skal de inddrages i beslutningen.

Hjernesagen anfører, at man i stedet bør se på rammerne for botilbuddene og for borgerne, og **Ældre Sagen** finder forslaget for vidtgående.

KL og **Kommunale Velfærdschefer** foreslår, at § 129 a ændres, så det bliver muligt at indstille til en flytning til og fra botilbud omfattet af servicelovsplejehjem, friplejeboliger og botilbud efter almenboligloven.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at det, jf. også afsnit 2.6.2.2 i de almindelige bemærkninger, er væsentligt, at kommunalbestyrelsen har fornøden hjemmel til at forebygge vold og trusler og højne sikkerheden for beboere og personale på botilbud med henblik på at sikre gode rammer for, at botilbudene kan yde beboerne den nødvendige hjælp og støtte. Ministeriet finder det hensigtsmæssigt at udvide målgruppen for flytning af en beboer på et botilbud til et bestemt botilbud uden samtykke, når flytningen er begrundet i, at beboeren er til væsentlig fare for eller udviser en særligt truende eller særligt chikanerende adfærd over for de øvrige beboere eller personalet, således at flytning ikke er betinget af, at den pågældende beboers betydelige og varigt nedsat psykiske funktionsevne er en følge af en sindslidelse. Dette er baggrunden for den med lovforslagets § 1, nr. 23, foreslåede ændring i servicelovens § 129 a.

Ministeriet finder således ikke, at årsagen til en beboers betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne bør være afgørende for muligheden for at træffe afgørelse om, at beboeren skal flytte til et bestemt botilbud, når beboeren er til væsentlig fare for eller udviser en særligt truende eller en særligt chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personalet på det botilbud, som den pågældende aktuelt er visiteret til. Det skyldes, at de beskyttelseshensyn, der ligger til grund for muligheden for at træffe afgørelse om flytning uden samtykke, er meget tungtvejende. Det bemærkes herved, at forslaget ikke vil ændre de øvrige betingelser for at anvende bestemmelsen. Desuden bemærkes, jf. også afsnit 3.1.6, i de almindelige bemærkninger, at det er ministeriets vurdering, at forslaget kan gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 8.

På den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

2.8. Aflåsning

2.8.1. Kortvarig indelåsning af beboer i egen bolig på botilbud

Dansk Sygeplejeråd, DH, Ældre Sagen, Danske Ældreråd, Autismeforeningen, Handicapaktivisterne, Dansk Industri (DSV), FOA, Dansk Socialrådgiverforening, Institut for Menneskerettigheder, KL, Bedre Psykiatri, Dansk Samfundsmedicinsk Selskab, Psykiatrifonden, Ergoterapeutforeningen, EFS, LOS, Socialpædagogerne, Alzheimerforeningen, Selveje Danmark og Dansk Erhverv anfører, at denne foreslåede ændring skal udgå, da bestemmelsen er for vidtgående og er et alvorligt indgreb i selvbestemmelsesretten.

Dansk Psykiatrisk Selskab anfører, at det bør afgrænses tydeligere, hvem denne foranstaltning er møntet på for at sikre, at den ikke kan finde anvendelse for beboere, der ikke falder under den tilsigtede kategori, og fx i stedet burde vurderes i forhold til muligheden for tvangsindlæggelse i henhold til psykiatriloven.

Ergoterapeutforeningen og EFS bemærker, at håndhævelse af reglen sandsynligvis vil medføre mærkbart etisk ubehag for såvel borgeren som for det personale, der pålægges at håndhæve reglen, hvilket vil øge risikoen for forekomst af moralsk stress og forråelse blandt personalet.

DH, Ældre Sagen, Socialt Lederforum og Dansk Socialrådgiverforening finder det misvisende at kalde indelåsninger af op til 10 timers varighed for kortvarige og anbefaler at genoverveje den maksimale grænse.

Danske Regioner anfører, at det bør klarlægges, hvorvidt driftsherren kan sige nej til at efterleve en nævnbsbeslutning om indelåsning, hvis leverandørtilbuddet ikke har været enig med kommunen i indstillingen. Det er desuden uklart, hvorvidt beslutningen også kan tages for beboere, der har ophold i et botilbud oprettet iht. almenboligloven. **Danske Regioner** bemærker desuden, at den foreslåede bestemmelse ses at være mere indgribende end servicelovens § 137 j, der kan anvendes over for domfældte.

Socialtilsyn Øst og Socialtilsyn Midt finder, at forslaget er enormt indgribende. I forhold til bemærkningerne til bestemmelsen bemærkes det, at det med fordel kunne uddybes, hvad der ligger i "jævnligt tilsyn" fra personalet under indelåsningen, og at der i perioden med tilladelsen forsøges at undgå indelåsning.

Kommunale Velfærdschefer anfører, at bestemmelsen vil give berørte borgere en retsstilling, der svarer til en strafferetlig afgørelse, uden at der foreligger en strafferetlig afgørelse.

Nationalt Videnscenter for Demens bemærker, at forslaget svækker borgernes grundlovssikrede rettigheder og menneskerettigheder. Mennesker med svær demens vil ikke kunne tilkalde hjælp eller være i stand til egenomsorg.

Advokatrådet anbefaler, at adgangen til advokatbistand indtræder allerede i forbindelse med afgørelsen om forhåndsgodkendelse til indelåsning.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at hensynet bag den med lovforslagets § 1, nr. 19, foreslåede nye bestemmelse i servicelovens § 128 h om kortvarig indelåsning af beboer i egen bolig er beskrevet i afsnit 2.7.1.2 i de almindelige bemærkninger. Det fremgår heraf, at af hensyn til beboeren, beboerens familie, de øvrige beboere og personalet på botilbuddet bør der indføres mulighed for, at der i særlige situationer og for en meget begrænset periode kan træffes afgørelse om, at en beboer låses inde i sin egen bolig på et botilbud. En sådan mulighed for indelåsning bør alene finde anvendelse, når den pågældende beboer vil kunne være til væsentlig fare for sig selv eller andre eller vil udvise en særligt truende adfærd over for andre, hvis beboeren forlader sin bolig. Det vurderes, at der vil være tale om få tilfælde om året, hvor det vil kunne være aktuelt at træffe afgørelse om indelåsning af en beboer.

Det bemærkes endvidere, at forslaget alene vil omfatte beboere, der vil kunne være til væsentlig fare for sig selv eller andre eller vil udvise en særligt truende adfærd over for andre, hvis beboeren forlader sin bolig. Før en sådan forhåndsgodkendelse vil kunne gives skal forholdene i det enkelte tilfælde gøre indelåsningen absolut påkrævet, og beboeren skal ikke være selvmordstruet. Herudover vil indelåsning kun kunne anvendes, når det er den sidste udvej, efter at alle andre indgreb har været anvendt forgæves eller vurderes ikke at ville være tilstrækkelige til at kunne afværge de omhandlede situationer.

Det er i lyset af ovenstående ministeriets vurdering, at den foreslåede nye § 128 h er så snævert afgrænset i sit anvendelsesområde, at den enkelte borgers retssikkerhed ikke bringes i fare ved brug af bestemmelsen. På den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

Afslutningsvis gøres opmærksom på, at de konkrete indelåsninger efter den foreslåede § 128 h, stk. 4, som udgangspunkt vil udgøre en administrativ frihedsberøvelse. Lovligheden af frihedsberøvelsen vil derfor i overensstemmelse med grundlovens § 71, stk. 6, på begæring af den, der er berøvet sin frihed, eller den, der handler på vedkommendes vegne, skulle kunne prøves ved domstolene.

2.8.2. Låsning og sikring af døre til fælles opholdsrum

Dansk Sygeplejeråd, Danske Ældreråd og Socialpædagogerne anfører, at de ikke støtter forslaget. Beboere skal kunne færdes frit i deres hjem.

Nationalt Videnscenter for Demens, Ergoterapeutforeningen, EFS, FOA og Alzheimerforeningen bemærker, at aflåsning af døre mellem bolig og fælles opholdsrum vil være ekskluderende, og at det bør løses med tilstrækkelige kompetente medarbejdere, der kan yde personcentreret omsorg og socialpædagogisk bistand. **FOA** er desuden betænkelig ved, at forslaget begrænser en beboers adgang til et areal, som vedkommende betaler husleje til.

Danske Regioner anfører, at den foreslåede bestemmelse ikke vurderes at kunne løse de tilsigtede situationer. Bestemmelsen vurderes i stedet at kunne bevirke, at der sker en unødigt indgriben i borgerens selvbestemmelsesret, da døren låses eller sikres i hele perioden, dvs. også på tidspunkter, hvor borgeren ikke er udadreagerende.

Socialt Lederforum anfører, at låsning af døre og sikring af døre til fælles opholdsrum bør registreres. Der er brug for yderligere tydeliggørelse og præcisering, hvis forslaget gennemføres.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at hensynet bag den med lovforslagets § 1, nr. 19, foreslåede nye bestemmelse i servicelovens § 128 d om låsning og sikring af døre til fælles opholdsrum er at medvirke til at sikre, at beboere på et botilbud, der er rettet mod personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, kan være trygge i hverdagen, og de bør så vidt muligt beskyttes mod at blive udsat for adfærd fra andre beboere, der er grænseoverskridende eller konfliktskabende. Dette fremgår af afsnit 2.7.2.2 i de almindelige bemærkninger. Med forslaget vil beboerens adgang til botilbuddets fælles opholdsrum kunne forsinkes, hvilket vil kunne øge beskyttelse af beboere på botilbuddet mod at blive udsat for adfærd, der er grænseoverskridende eller konfliktskabende, fordi personalet vil få bedre forudsætninger for at undgå, at sådanne situationer opstår. Det bemærkes dog, jf. også afsnit 2.7.2.3 i de almindelige bemærkninger, at såfremt en afgørelse efter den foreslåede bestemmelse vil betyde, at den pågældende beboer i praksis helt afskæres fra at tilgå opholdsrummet, f.eks. fordi beboeren er gangbesværet og derfor ikke vil kunne anvende en alternativ rute til opholdsrummet på egen hånd, vil bestemmelsen ikke kunne anvendes.

På den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

Socialtilsyn Midt anfører, at det bør sikres, at øvrige borgere har direkte adgang til fælles opholdsrum, og **Socialtilsyn Øst** anfører, at øvrige borgere bør oplyses om, at de fortsat kan tilgå fælles opholdsrum.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at personalet på botilbuddet altid vil skulle være opmærksomt på de øvrige beboere på botilbuddet, for hvem der ikke er truffet afgørelse om aflåsning efter den med lovforslagets § 1, nr. 19, foreslåede bestemmelse i servicelovens § 128 d, som ønsker at benytte opholdsrummet. Derfor skal personalet være opmærksomt på, at de øvrige beboere oplyses om, hvilke adgange der er til opholdsrummet eller hjælpes til at komme dertil. Det vurderes hensigtsmæssigt at indføre dette i bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse. På den baggrund er der foretaget en ændring af lovforslaget på dette punkt, idet tilføjelsen er indarbejdet i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 19.

2.8.3. Aflåsning og sikring af døre til servicearealer og fælleskøkkener

DH er kritisk over for forslaget og anfører, at forslaget vil bidrage til en generel glidebane mod mere institutionalisering samt forråelse. En aflåsning af døre til servicearealer og fælleskøkkener vil i praksis rette sig mod alle på tilbuddet. Det er afgørende, at det socialfaglige nævn får afgørelseskompetencen.

Socialpædagogerne anfører, at de ikke støtter forslaget. Beboere skal kunne færdes frit i deres hjem. Beboere med udfordrende adfærd skal mødes med socialpædagogisk faglighed.

Ergoterapeutforeningen, EFS og Alzheimerforeningen anfører, at låste døre vil medføre et øget konfliktniveau, da mennesker med demens ikke nødvendigvis vil kunne forholde sig til, hvorfor døren er låst.

FOA kan støtte forslaget under forudsætning af, at bestemmelsen kun finder anvendelse, når der er tale om at undgå ødelæggelse af genstande eller fare for personens liv eller helbred, og ikke hvis der er tale om, at beboeren ønsker at tage mad eller drikke i rimelige mængder.

Institut for Menneskerettigheder anfører, at det bør tydeliggøres, at bestemmelsen kun finder anvendelsen, når der er fare for beboerens eller andres liv, legeme eller helbred. Derudover finder **Institut for Menneskerettigheder**, at perioden, i hvilken en forhåndsgodkendelse fra Det Socialfaglige Nævn gælder for, bør forkortes.

KL, Danske Regioner og Kommunale Velfærdschefer anfører, at ordet servicearealer er kommunens arealer, hvor kommunen allerede i dag har hjemmel til at aflåse døre. **Danske Regioner** bemærker, at hvis bestemmelsen indføres, skal tilbuddet søge kommunen om at aflåse kontorer, medicinrum mv.

KL og Danske Regioner foreslår, at låsemuligheden bør indføres i alle fællesarealer.

Danske Regioner anfører, at det bør være muligt at aflåse enkelte skuffer/skabe i køkkenet, hvis sikkerheden kan varetages med dette indgreb.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at hensynet bag den med lovforslagets § 1, nr. 19, foreslåede nye bestemmelse i servicelovens § 128 e om låsning og sikring af døre til servicearealer og fælleskøkkener er, at personer på bo- og dagtilbud, der er rettet mod personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, bør føle sig sikre. Derfor bør personalet have de bedste forudsætninger for at sikre, at personen på tilbuddet ikke udsætter sig selv for fare, kommer til skade eller kommer til at forårsage væsentlig materiel ødelæggelse, samtidig med personens bevægelsesfrihed på bo- og dagtilbuddet indskrænkes mindst muligt.

Efter de gældende regler har personale på bo- og dagtilbud for mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som anført i afsnit 2.7.3.2 i de almindelige bemærkninger, ikke mulighed for at låse eller på anden vis sikre et serviceareal eller et fælleskøkken i et afgrænset tidsrum. Det betyder, at personer, som f.eks. ikke fuldt ud forstår konsekvenserne af deres handlinger, og som kan agere impulsivt, frit kan tilgå servicearealerne eller fælleskøkkener – også hvis det betyder, at de på disse steder udsætter sig selv for fare eller forårsager væsentlig ødelæggelse af genstande. Det kan f.eks. være i situationer, hvor personen kommer til at ødelægge maskineri eller kan komme til skade, f.eks. ved at spise fordærvede fødevarer eller ved håndtering af varmt vand.

Forslaget vil betyde, at personale på bo- og dagtilbud med forhåndsgodkendelse fra kommunalbestyrelsen vil kunne låse eller på anden vis sikre døre til et serviceareal eller fælleskøkken på et bo- og dagtilbud i en afgrænset periode, når der er en nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv for fare eller forårsager væsentlig ødelæggelse af genstande i det pågældende serviceareal eller fælleskøkkenet. Dog vil den foreslåede bestemmelse ikke kunne anvendes, såfremt aflåsning eller på anden vis sikring af den konkrete dør vil medføre, at personen afskæres fra at forlade bo- eller dagtilbuddet eller bevæge sig frit i bo- eller dagtilbuddets øvrige arealer.

På den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

Socialtilsyn Øst, Socialtilsyn Midt og Socialtilsyn Nord finder, at det med fordel kunne fremhæves i forslaget, at netop adgangen til mad og drikke ikke må hindres for borgerne, når der sker aflåsning af køkkener. Dette for at anerkende borgerens basale rettigheder samt understrege det faktum, at der er tale om borgernes hjem. Endvidere bemærker **Socialtilsyn Midt**, at der opstår en lejeproblematik for de borgere, der bor i almene boliger med egen lejekontrakt og betaler husleje for fællesarealerne.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at den med lovforslagets § 1, nr. 19, foreslåede bestemmelse i servicelovens § 128 e om låsning og sikring af døre til bl.a. fælleskøkkener ikke betyder, at personen må afskæres fra mad og

drikke i øvrigt. Det vurderes hensigtsmæssigt at indføre dette i bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse, og der er derfor foretaget en ændring af lovforslaget på dette punkt, idet tilføjjelsen er indarbejdet i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 19.

Desuden bemærkes, at den foreslåede bestemmelse i servicelovens § 128 e vil give mulighed for at begrænse personens adgang til og råderet over en del af sin bolig, som der betales husleje for i de tilfælde hvor eksempelvis fælles-køkkenet er en del af boligarealet. Det vurderes hensigtsmæssigt at indføre dette i lovforslagets almindelige bemærkninger, og der er derfor foretaget en ændring af lovforslaget på dette punkt, idet tilføjjelsen er indarbejdet i afsnit 2.7.3.3 i de almindelige bemærkninger.

2.8.4. Låsning og sikring af låger m.v. fra et bo- eller dagtilbuds udeareal
DH anfører, at de ikke bakker op om forslaget, da det vil bidrage til institutionalisering af bo- og dagtilbud og have en fængselslignende karakter. Hvis det gennemføres, er det afgørende, at Det Socialfaglige Nævn får afgørelseskompetencen, ligesom magtanvendelsen skal registreres hver gang og indberettes, da det er et meget indgribende tiltag. Tilladelsen bør gælde i op til seks måneder og derefter revurderes.

FOA er enig i forslaget, der skal passe på, at borgere ikke forlader deres vante omgivelser, farer vild og risikerer liv og lemmer.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, jf. også afsnit 2.7.4.2 i de almindelige bemærkninger, at aflåsning generelt er et meget væsentlig indgreb i selvbestemmelsesretten, og at aflåsning af låger fra udearealer desuden vil kunne påvirke de øvrige personers mulighed for at færdes frit. Aflåsning af låger må ikke kunne give risiko for, at personer er låst inde og vil kun kunne anvendes under forudsætning af at det sikres, at der er en anden ulåst udgang fra bo- eller dagtilbuddet. Ministeriet vurderer dog, at en mulighed for at kunne aflåse en eller flere låger vil kunne være anvendelig i visse tilfælde, da de kan forsinke eller besværliggøre, at en beboer forlader udearealet uden opsyn.

Den med lovforslagets § 1, nr. 19, foreslåede nye bestemmelse i servicelovens § 128 f vil indebære, at kommunalbestyrelsen vil kunne træffe afgørelse om, at tillade at låse eller på anden vis sikre en eller flere låger, der er udgang fra et bo- eller dagtilbuds omgivende udeareal, i en afgrænset periode, når der er risiko for, at en beboer eller bruger vil forlade udearealet og derved udsætte sig selv eller andre for fare. Der skal dog altid være mindst én uaflåst låge eller dør fra bo- eller dagtilbuddet.

Ministeriet bemærker, at brugen af særlige døråbnere på låger, som foreslået med lovforslagets § 1, nr. 9, i mange tilfælde vil kunne være mindre indgribende i selvbestemmelsesretten end aflåsning af låger. Brugen af særlige døråbnere vil i mange tilfælde besværliggøre, at en person forlader udearealet og dermed forsinke eller forebygge, at vedkommende fortsætter videre ud til et eksempelvis trafikeret areal uden, at personalet er vidende om det. Det vil således altid først skulle undersøges, om øvrige mindre indgribende tiltag eksempelvis særlige døråbnere vil kunne anvendes, inden aflåsning af låger anvendes.

På den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

2.8.5. Låsning og sikring af skabe m.v. i bolig

Esbjerg Kommune er uforstående over for, hvad baggrunden er for, at aflåsning af skabe og skuffer skal søges gennem indstilling til Det Socialfaglige Nævn, og henstiller til, at kompetencen til at forhåndsgodkende aflåsning af skabe og skuffer i borgers rum tillægges kommunen.

DH anfører, at tilladelsen skal kunne gives i op til seks måneder og derefter revurderes.

KL anfører, at bestemmelsen ikke vil nå at kunne komme i anvendelse og dermed ikke være relevant i de tilfælde, hvor beboeren påfører andre væsentlig personskade. **KL** foreslår derfor, at kriterierne ændres, så det bliver muligt at indstille til Det Socialfaglige Nævn at træffe afgørelse om for en afgrænset periode at tillade at låse eller på anden måde sikre et eller flere skabe, skuffer m.v. i en beboers bolig på et botilbud, når der er en risiko for, at en person vil påføre sig selv eller andre væsentlig personskade eller vil foretage væsentlig tingskade. **Kommunale Velfærdschefer** bemærker, at der mangler en stillingtagen til muligheden for at opbevare borgerens værdigenstande ved brug af aflåsning.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at det, jf. også afsnit 2.7.5.2 i de almindelige bemærkninger, findes vigtigt, at der skabes den rette balance mellem på den ene side hensynet til beboernes selvbestemmelsesret, herunder retten til privatliv og til personlig integritet, og på den anden side botilbuddets forpligtelse til at sikre omsorg, værdighed og tryghed for denne gruppe af beboere, som ofte ikke kan tage vare på sig selv eller overskue konsekvenserne af deres egne handlinger, og som ofte ikke er i stand til at give et informeret samtykke til pleje- og omsorgsindsatser.

Den med lovforslagets § 1, nr. 19, foreslåede nye bestemmelse i servicelovens § 128 g om låsning og sikring af skabe m.v. i bolig har derfor til formål at etablere en ordning, hvor der i helt særlige situationer, og når hensynet til beboerens varigt nedsatte psykiske funktionsevne taler for det, kan foretages et indgreb over for beboeren til sikring af, at beboeren ikke anvender genstande i sine skabe eller skuffer m.v. til at påføre sig selv eller andre væsentlig personskade eller til at forårsage væsentlig tingsskade.

Den foreslåede bestemmelse vil først kunne anvendes, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats, og aflåsningen m.v. skal være så kortvarig som muligt, jf. servicelovens § 124. En afgørelse efter den foreslåede bestemmelse vil alene kunne anvendes, såfremt det er muligt at sikre, at beboeren efter anmodning hurtigt, men under iagttagelse af hensynene bag foranstaltningen, får adgang til de aflåste skabe og skuffer m.v. Dette vil f.eks. kunne ske ved, at beboeren kan tilkalde hjælp eller på anden vis gøre personalet opmærksom på, at vedkommende ønsker adgang til det pågældende aflåste skab m.v., f.eks. med henblik på at tage tøj på eller finde en personlig genstand. Personalet bør i det tilfælde låse op for skabet m.v., hvis det kan ske under iagttagelse af hensynene bag foranstaltningen.

På den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

Danske Regioner anfører, at det bør klarlægges, hvorvidt driftsherren kan sige nej til at efterleve en nævnbsbeslutning, hvis leverandørtilbuddet ikke har været enig med kommunen i indstillingen. **Danske Regioner** bemærker, at det kan være forbundet med visse udgifter at skulle anskaffe låse/nøgler m.v. til beboernes egne skabe og skuffer.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at en leverandør ikke har pligt til at følge en afgørelse om låsning og sikring af skabe m.v. i bolig, hvis leverandøren vurderer, at sådan låsning og sikring ikke er nødvendig i det konkrete tilfælde. Dette svarer til, hvad der helt generelt er gældende ret i forhold til anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, jf. servicelovens § 124, stk. 4, hvoraf det fremgår, at hvis en mindre foranstaltning er tilstrækkelig, skal denne anvendes. Desuden bemærkes, at udgifter i forbindelse med låsning og sikring af skabe m.v. i bolig er at anse som en almindelig driftsomkostning. På den baggrund er der ikke foretaget ændringer i lovforslaget på dette punkt.

Endelig bemærkes, at det er tilbuddets personale, der vurderer, hvornår det vil være hensigtsmæssigt at foretage låsning og sikring af skabe m.v. i bolig. Dette findes hensigtsmæssigt at præcisere i bemærkningerne til lovforslagets §

1, nr. 19, til den foreslåede nye bestemmelse i servicelovens § 128 g. På den baggrund er lovforslaget ændret på dette punkt.

2.9. Åbning af aflåst eller på anden vis sikret yderdør til en bolig i et botilbud

DH anfører, at forslaget bør trækkes tilbage, og hvis det fastholdes, er en forhåndsgodkendelse på op til 12 måneder for langvarig, og at de konkrete åbninger af aflåste eller sikrede yderdøre bør registreres og indberettes hver gang, da det er en meget indgribende foranstaltning.

Socialtilsyn Midt, Socialtilsyn Nord og Socialtilsyn Øst bemærker, at bestemmelsen med fordel kunne udvides til også at omfatte andet end yderdøre. En udvidet bestemmelse ville kunne finde anvendelse i forbindelse med fx aflåste badeværelsesdøre, hvor der er mistanke om, at borgeren har låst sig selv inde med henblik på selvskaade eller selvmord.

Socialtilsyn Midt anfører, at det bør præciseres, om muligheden også omfatter adgang til borgerens bolig, hvor døren er uafåst, men borgeren ikke giver samtykke til adgang.

Bedre Psykiatri, EFS og Ergoterapeutforeningen anfører, at det bør indskræpes, at der skal være nærliggende risiko for, at borgeren forårsager væsentlig skade på sig selv eller andre, før åbning af aflåste døre til borgerens egen bolig.

Hjernesagen finder, at forslaget tilsidesætter den personlige frihed.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at det, jf. også afsnit 2.8.2 i de almindelige bemærkninger, findes vigtigt, at der skabes den rette balance mellem på den ene side hensynet til beboernes selvbestemmelsesret, herunder retten til privatliv og til personlig integritet, og på den anden side kommunernes forpligtelse til at sikre omsorg, værdighed og tryghed for denne gruppe af beboere på botilbud, som ofte ikke kan tage vare på sig selv eller overskue konsekvenserne af deres egne handlinger, og som ofte ikke er i stand til at give et informeret samtykke til pleje- og omsorgsindsatser. Denne balance er søgt afspejlet i den foreslåede nye bestemmelse i servicelovens § 128 i om åbning af aflåst eller på anden vis sikret yderdør til en bolig i et botilbud, således som bestemmelsen er formuleret i lovforslagets § 1, nr. 19.

Efter ordlyden i den foreslåede bestemmelse finder den alene anvendelse på yderdøren til boligen, og den kan dermed ikke anvendes til at åbne f.eks. en aflåst badeværelses- eller værelsesdør inde i boligen. Desuden kan den foreslåede bestemmelse efter sin ordlyd alene bringes i anvendelse i de tilfælde, hvor yderdøren er aflåst eller på anden vis sikret. Dermed kan bestemmelsen ikke anvendes hvis en yderdør er ulåst eller ikke sikret på anden vis.

På den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

Socialtilsyn Midt og Danske Regioner finder, at det bør præciseres, om bestemmelsen giver mulighed for at foretage sig handlinger imod borgerens ønske, fx rengøring og oprydning i boligen.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at den med lovforslagets § 1, nr. 19, foreslåede nye bestemmelse i servicelovens § 128 i afhængig af den konkrete situation vil give mulighed for at personalet kan foretage sig handlinger mod beboerens ønske for at standse den konkrete risiko, herunder også eksempelvis rengøring og oprydning i boligen. Ministeriet er enig i, at dette bør præciseres i lovforslaget, og der er på den baggrund foretaget en ændring af lovforslaget, hvorved det er tilføjet i afsnit 2.8.3 i de almindelige bemærkninger.

2.10. Oprettelse af Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap

DH kritiserer, at nævnet skal have afgørelseskompetencen for sager om flytning uden samtykke og anfører, at det fortsat bør være Familieretshuset.

Dansk Erhverv, Selveje Danmark og Ældre Sagen udtrykker bekymring for at give nævnet kompetence i sager om flytning uden samtykke.

Advokatrådet anfører, at som konsekvens af en flytning af afgørelseskompetence fra Familieretshuset til kommunalbestyrelsen vil denne gruppe af mennesker ikke længere få gratis bistand fra en advokat til at varetage sine interesser under en sag om flytning uden samtykke, ligesom der ikke længere vil være en ekstern myndighed, som vurderer, om kriterierne for flytning er opfyldt.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at hensynet bag den med lovforslagets § 1, nr. 26, foreslåede nye bestemmelse i servicelovens § 130 a, hvorved afgørelseskompetencen i sager om flytning uden samtykke placeres i det socialfaglige nævn vedrørende magtanvendelse over for borgere med handicap og dermed flyttes fra Familieretshuset er beskrevet i afsnit 2.9.2 i de almindelige bemærkninger. Det er ministeriets vurdering, at sådanne magtanvendelser vil være særdeles indgribende i borgerens selvbestemmelsesret. På den baggrund finder ministeriet, at der vil være behov for at sikre borgernes retssikkerhed i relation til sådanne afgørelser. Dette vurderes at kunne gennemføres ved at foreslå afgørelseskompetencen i disse sager placeret i det socialfaglige nævn vedrørende magtanvendelse over for borgere med handicap. Herved vil afgørelseskompetencen for de omhandlede særligt indgribende former for magtanvendelse blive placeret hos én landsdækkende myndighed, hvilket også vil understøtte en ensartet praksis på tværs af kommunerne. Desuden foreslås det, at nævnet skal have en dommer som formand, og at nævnet skal sekretariatsbetjenes af Familieretshuset. Herved vurderes borgernes retssikkerhed sikret i disse sager af meget indgribende karakter. På den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

Alzheimerforeningen, Autismeforeningen, Bedre Psykiatri, CP Danmark, Dansk Erhverv, Danske Ældreråd, DH, DKDK, EFS, Ergoterapeutforeningen, FOA, Hjernesagen, Institut for Menneskerettigheder, Kommunale Velfærdschefer, LEV, LOS, Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi, Selveje Danmark, Socialpædagogerne og Ældre Sagen anfører, at nævnet bør sammensættes på en måde, så det besidder bredere socialfaglige, sundhedsfaglige og velfærdsteknologiske kompetencer. Et nævn med kun tre medlemmer og uden social- og sundhedsfaglig repræsentation er utilstrækkeligt.

Socialt Lederforum foreslår, at der i nævnet indgår en ekspert fra praksisfeltet. **Danish Care og Medicoindustrien** bemærker, at nævnet bør bestå af medlemmer med ekspertise inden for bl.a. teknologi, klinisk erfaring, etiske overvejelser og juridisk ekspertise, og at nævnet kan arbejde med en bredere forståelse af og en proaktiv tilgang til teknologisk udvikling-

Bedre Psykiatri anfører, at KL kun bør sidde med i nævnet ift. sager vedr. velfærdsteknologi. **LOS** anfører, at KL har en dobbeltrolle i nævnet som myndighed og leverandør, og at KL's rolle i nævnet derfor bør præciseres.

LEV er imod forslaget om nævnet, hvis den foreslåede sammensætning oprettholdes.

DH anfører, at nævnet også skal have afgørelseskompetencen i sager om låsning og sikring af døre til fællesarealer og låger fra yderarealer. **DH** kritiserer, at nævnet skal have kompetence til at afgøre sager om indelåsning af en beboer i egen bolig samt at låse en dør op til en bolig. Såfremt forslagene ikke trækkes tilbage, anfører **DH**, at Familieretshuset skal have afgørelseskompetencen for at sikre, at afgørelserne træffes af en uvildig instans uden repræsentation for den visiterende myndighed.

Alzheimerforeningen foreslår, at opgaven vedrørende velfærdsteknologi bevares hos Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi. **DH** anfører at Social- og Boligstyrelsen bør være den myndighed, der udtaler sig om velfærdsteknologi.

FOA bemærker, at det bør være en garantiforskrift, at behandlingstiden i nævnet holdes nede på de to uger. **LOS** bemærker, at der er behov for hurtig behandling i nævnet.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at sammensætningen af og opgaverne for det med lovforslagets § 1, nr. 26, foreslåede socialfaglige nævn vedrørende magtanvendelse over for borgere med handicap, som foreslås reguleret i en ny bestemmelse i servicelovens § 130 a, er nærmere beskrevet i afsnit 2.9.2 og 2.9.3 i de almindelige bemærkninger. Det fremgår heraf, at nævnet i forhold til de afgørelser, som med nærværende lovforslag foreslås placeret i nævnet, vurderes at besidde ekspertise i forhold til den gruppe af borgere, det drejer sig om i og med, at to af nævnets medlemmer foreslås udpeget efter indstilling fra henholdsvis DH og KL. De sociale nævn under statsamterne, som blev nedlagt pr. 1. juli 2013, havde også denne sammensætning. Når nævnet træffer afgørelser, vil nævnets opgave bestå i at påse, om de juridiske kriterier i lovgivningen er opfyldt. I den sammenhæng er det væsentligt at fremhæve, at nævnet foreslås ledet af en dommer. Det fremgår endvidere af bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 29, at som følge af indgrebenes karakter vil nævnets afgørelse skulle træffes senest 2 uger efter modtagelsen af kommunalbestyrelsens indstilling.

I forhold til nævnets opgave med at fremkomme med udtalelser om velfærdsteknologi foreslås det, at nævnet kan inddrage relevante erfaringer fra eksterne, hvis nævnet ønsker det. Desuden vil Social- og Boligstyrelsen fortsat kunne bidrage til vidensopbygning om udvikling og brug af velfærdsteknologi.

På den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

2.11. Konfliktafværgelse, fastholdelse og husorden

2.11.1. Konfliktafværgelse

Dansk Sygeplejeråd, Danske Regioner, DH, EFS, ergoterapeut Maria Find, Ergoterapeutforeningen, FOA og Kommunale Velfærdschefer bemærker, at det at stille sig mellem to personer kan virke konfliktoptrappende og udsætte personalet for fare. Muligheden for dette indgreb bør derfor overvejes nøje, før det bruges. Det er afgørende, at personalet har de rette rammer for at forebygge, at konflikter opstår.

DH og LOS anfører, at de foreslåede muligheder vil kunne vise vej til en forrående kultur. **DH** er kritisk over for forslaget. **LOS** anbefaler på den baggrund, at der stilles krav til autorisation af ledere på sociale tilbud, samt at tilbuddene skal dokumentere, hvordan de arbejder for at modvirke forråelse.

Danske Regioner anfører, at det fremstår uklart, hvornår indgrebet kan tages i anvendelse.

Kommunale Velfærdschefer finder, at det vedrørende konfliktafværgelse bør tydeliggøres, at hensynet til personalets sikkerhed har højeste prioritet.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at de med lovforslagets § 1, nr. 5 og 8, foreslåede nye § 124 b, stk. 2, og § 124 d, stk. 1, om konfliktafværgelse vil der blive indført hjemmel til, at i situationer, hvor personalet vurderer, at et mindre indgribende indgreb end fastholdelse er tilstrækkeligt, kan personalet gribe ind med henblik på at afværge en truende og konfliktskabende adfærd. Forslaget vil endvidere bringe fokus på, at personalet altid skal benytte det mindst indgribende indgreb, som vurderes tilstrækkelig i den konkrete situation.

Det bemærkes, at det forudsættes, at de foreslåede muligheder for konfliktafværgelse ikke benyttes, hvis personalet derved risikerer selv at komme til skade, eller det i øvrigt er en risiko for personalets sikkerhed. Dette er indføjet i afsnit 2.10.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, og dermed er lovforslaget ændret på dette punkt.

2.11.2. Fastholdelse m.v. ved meget grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd

DH er kritisk over for forslaget og anfører, at der er stor risiko for, at forslaget vil være konfliktoptrappende. **Kommunale Velfærdschefer** bemærker, at det bør tydeliggøres, at personalets sikkerhed har højeste prioritet.

LEV bemærker, at forslaget vil få negative virkninger for borgernes trivsel og værdighed, og at kulturen i de faglige miljøer, som yder den socialfaglige indsats, vil blive påvirket negativt og i en mere hårdhændet retning.

Dansk Psykiatrisk Selskab, Institut for Menneskerettigheder, Nationalt Videnscenter for Demens og Socialtilsyn Øst anfører, at der bør tydeliggøres og gives eksempler på, hvad grænseoverskridende eller konfliktskabende adfærd kan være. **Institut for Menneskerettigheder** anfører, at denne bestemmelse bør udgå.

Socialpædagogerne anfører, at situationer, hvor en beboer generer en anden beboer, herunder i en andens bolig eller i fællesrum, skal håndteres med socialpædagogiske indsatser og med afsæt i stedets husorden.

Ældre Sagen bemærker, at det er bekymrende, at man udvider målgruppen for fastholdelse med personalets tvivl om afgrænsning af målgrupper som begrundelse.

FOA er ikke fortalere for fastholdelse, men guidning, deeskalering og fokusflytning, alt efter hvad den enkelte medarbejder fagligt vurderer i den enkelte situation.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at hovedhensynet bag den med lovforslagets § 1, nr. 8, foreslåede affattelse af servicelovens § 124 d, stk. 2, er beskrevet i afsnit 2.10.2.2 i de almindelige bemærkninger. Det fremgår heraf, at det er ministeriets vurdering, at der er behov for at udvide handlerummet, således at der for målgruppen voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne gives mulighed for at gribe ind med fastholdelse m.v. i flere situationer i lighed med, hvad der gør sig gældende for personer med demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, jf. servicelovens § 136 d, stk. 1, hvor personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller til et andet opholdsrum, hvis det er nødvendigt for at sikre en eller flere andres tryghed, værdighed og sikkerhed, når personen udviser en adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende over for de øvrige personer på bo- og dagtilbuddet, eller i situationer, hvor en beboer på et bo- eller dagtilbud er gået ind i en anden beboers egen bolig, uden at den anden beboer ønsker det.

Det er desuden vurderingen, at det i højere grad er nødvendigt at skabe mulighed for, at personalet kan sikre trygge rammer for beboere og fællesskabet på bo- og dagtilbud. Dermed vil personalet også kunne gribe hurtigt ind ved meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende situationer uden først at skulle foretage en vurdering af, om situationen falder inden for § 124 d i serviceloven.

Ministeriet bemærker, at det som også anført i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 8, vil afhænge af en konkret og individuel vurdering, om den adfærd personen udviser er meget overskridende eller meget konfliktskabende. I vurderingen af om, at det er nødvendigt at gribe ind for at sikre en anden persons sikkerhed, tryghed eller værdighed vil der kunne lægges vægt på, om ad-

færden konkret kan forventes at skabe utryghed for andre personer. Eksempelvis hvis personalet har erfaret, at andre personer har givet udtryk for, at de er blevet bange, når personen tidligere har haft en truende eller voldsom adfærd. I sådanne situationer vil der efter omstændighederne kunne foreligge risiko for andres sikkerhed, tryghed eller værdighed, der vil kunne gøre det muligt at fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til egen bolig eller til et andet opholdsrum. Ministeriet finder, at det kan være hensigtsmæssigt også at indføje dette i lovforslagets almindelige bemærkninger, og på den baggrund er der foretaget en ændring af lovforslaget, hvorved det anførte er tilføjet i afsnit 2.10.2.3 i de almindelige bemærkninger.

Det er ministeriets opfattelse, at hvis en person udviser truende adfærd, som kan resultere i egentlig vold mod beboere, personale eller andre, vil det ikke være lovligt at skride til fastholdelse allerede ved de første tegn på en ny situation. Forebyggende tiltag og forsøg på at lede den pågældendes opmærksomhed væk skal have været forsøgt. Der vil dog kunne opstå en akut situation, hvor der ikke vil være tid til at forsøge med andre tiltag først. Det vurderes hensigtsmæssigt at indføje dette i afsnit 2.10.2.3 i de almindelige bemærkninger, og dermed er lovforslaget ændret på dette punkt.

Det bemærkes endvidere, at det forudsættes, at den foreslåede mulighed for fastholdelse m.v. ikke benyttes, hvis personalet derved risikerer selv at komme til skade, eller det i øvrigt er en risiko for personalets sikkerhed. Dette er indføjet i afsnit 2.10.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, og dermed er lovforslaget ændret på dette punkt.

Afslutningsvis bemærkes, at det ved foretagelse af indgreb efter den foreslåede bestemmelse i § 124 d, stk. 2, i serviceloven vil skulle sikres, at indgrebene foretages i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder rettigheder i medfør af EMRK. Der henvises til afsnit 3.1.2 i de almindelige bemærkninger.

2.11.3 Husorden

Selveje Danmark og **Dansk Erhverv** anfører, at det bør tydeliggøres, at udarbejdelse af husordner sker af hensyn til fællesskabet. Desuden bør det præciseres, hvad der forstås med "inddragelse", herunder hvor ofte husordenen skal revideres ved tilflytning af nye beboere, samt hvilke sanktionsmuligheder der knyttes til husordenen. Derudover bør det præciseres, hvordan samtlige beboere på et tilbud kan klassificeres som henholdsvis habile eller ikke habile.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at der ikke med den med lovforslagets § 1, nr. 1, foreslåede ændring i servicelovens § 123, stk. 1, ændres på, at en husorden er vejledende. Dette følger således allerede af gældende ret.

Det fremgår desuden af afsnit 2.10.3.2 i de almindelige bemærkninger, at med henblik på at sikre, at der på tværs af bo- og dagtilbudsområdet og på de enkelte bo- og dagtilbud er en fælles forståelse af formålet med en husorden, finder Social-, Bolig- og Ældreministeriet, at der er behov for at præcisere, at udarbejdelse af husordner sker af hensyn til fællesskabet. Denne præcisering foreslås foretaget med den med lovforslagets § 1, nr. 2, foreslåede nyaffattelse af servicelovens § 123, stk. 2, hvoraf det fremgår, at fastsættes der en husorden efter stk. 1, skal beboere og brugere i bo- eller dagtilbuddet og deres pårørende af hensyn til fællesskabet inddrages i arbejdet med udarbejdelse af husordenen. Dermed tydeliggøres det efter ministeriets opfattelse, at hensynet til fællesskabet er en vigtig grund til at udarbejde en husorden. Desuden følger det af den gældende bestemmelse, at brugerne og deres pårørende inddrages i udarbejdelsen af husordenen. Det er således ministeriets vurdering, at der ikke er behov for yderligere præciseringer, og på den baggrund er der ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget på dette punkt.

3. Høringssvarene vedrørende de foreslåede ændringer i voksenansvarsloven

3.1 Generelle bemærkninger til ændringerne til lov om voksenansvar

Organisationerne har givet en række bemærkninger der går igen, og som fremhæver nogle tværgående pointer. De præsenteres her samlet i stedet for under bemærkninger knyttet specifikt til muligheden for inddragelse af mobiltelefoner mv. og muligheden for fratagelse alkohol og stoffer.

Flere af de hørte organisationer angiver en række ønsker og forslag, der ligger uden for lovforslagets rækkevidde. Disse er ikke yderligere behandlet i høringsnotatet, men ministeriet har noteret sig tilkendegivelserne.

3.1.1. Behovet for lovforslaget

Kommunale Velfærdschefer anfører, at det er positivt, at anbringelsesstederne får forpligtelser og handlemuligheder, som de ikke har i dag, og at der er et udtalt behov for lovændringer på området, som kan bidrage til at bedre de unges trivsel, sundhed og udvikling. De er desuden positive over for forslaget om, at anbringelsessteder vil kunne fastsætte regler om forbud mod alkohol i husordenen. De ønsker dog en uddybning og konkretisering af mulighederne for at fratage alkohol og euforiserende stoffer med magt fra barnet eller den unge.

De Anbragtes Vilkår angiver, at foreningen er kritiske over for antagelsen om, at udvidede magtbeføjelser vil hjælpe børn og unge i vanskeligheder og at den foreslåede hjemmel til at kunne anvende magt er for bred og spænder over meget forskellige problemstillinger. Samtidig anerkender foreningen, at der i få – men vigtige – situationer kan være brug for, at det enkelte barn eller den unge beskyttes, hvor brug af fysisk magt eller midlertidig fratagelse af elektronisk kommunikationsudstyr kan være nødvendigt for at undgå en farlig situation.

Socialpædagogerne bemærker, at der eksisterer udfordringer på anbringelsessteder i dag med bl.a. euforiserende stoffer, alkohol samt brugen af digitale medier og spilplatforme, hvor det kan føles nødvendigt at gribe ind for at beskytte og drive omsorg for det anbragte barn, men at magtanvendelse samtidig kan medføre, at tilliden mellem pædagogen og barnet brydes og der kan være risiko for konfliktoptrapning. Socialpædagogerne angiver endvidere, at de helt grundlæggende mener, at alkohol og stoffer ikke hører hjemme på børne- og ungehjem, og de dermed forstår de ambitioner, der ligger bag lovforslaget.

Red Barnet anerkender, at det kan være nødvendigt at fratage børn og unges mobiltelefon, euforiserende stoffer og alkohol, men dette må altid være i beskyttelsesøjemed, f.eks. hvis der er tale om et barn eller en ung med højrisikoadfærd til fare for sig selv eller andre.

Børnesagens Fællesråd finder det kritisabelt, at der lægges op til øget brug af fysisk magtanvendelse over for børn og unge i sårbare positioner i statens varetægt. Herudover angives det, at de grundlæggende mener, at det skal være muligt at inddrage alkohol og euforiserende stoffer og fratage mobiltelefoner, men dette er allerede muligt uden brug af magt og bør kun ske med pædagogiske værktøjer.

Børnerådet anerkender behovet for som allersidste udvej at tage mobiltelefonen fra nogle få børn eller unge, hvor dialog og alle pædagogiske værktøjer er anvendt og barnet ikke på anden måde kan beskyttes mod alvorlige konsekvenser.

Dansk Socialrådgiverforening anerkender, at der kan være behov for at inddrage en mobiltelefon ved åbenlys og destruktiv risikoadfærd hos barnet/den unge såsom salg af stoffer og sugardating. Der er dog situationer, hvor det kan være svært at vide, hvad der foregår og dermed kan der opstå tvivl om, hvorvidt magtanvendelse kan retfærdiggøres.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) angiver, at det kan virke som et omsorgssvigt ikke at fratage en pige sin mobiltelefon i en begrænset periode for at forhindre prostitutionen. Samtidig er organisationen bekymrede for, at anvendelse af magt kan være en vej til udvikling af en forrående kultur, hvorfor

det bør indgå i lovforslaget at anbringelsesstederne skal dokumentere, at de arbejder aktivt for at modarbejde forråelse.

KL angiver, at de anerkender, at der kan være situationer, hvor det er hensigtsmæssigt, at lederen eller dennes stedfortræder kan beslutte at fratage et barn eller en ung euforiserende stoffer, alkohol eller mobiltelefon, og at det kan være nødvendigt at anvende magt til dette.

Ergoterapeutforeningen bifalder muligheden for at inddrage mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr samt alkohol og euforiserende stoffer, og angiver at det er relevant at have regler herom i husordener.

Dansk Sygeplejeråd anerkender behovet for at kunne fratage alkohol og euforiserende stoffer fra børn og unge og i den sammenhæng anvende fysisk magt som sidste udvej, samt at have et kontinuerligt fokus på forebyggelse, viden om rusmidler og andre handlemuligheder, samt være en plan for personalets arbejdsstryghed, da forslaget er forbundet med en risiko for konfliktoptrapende situationer.

Børns Vilkår angiver, at de er bekymrede over lovforslaget. En udvidelse af hjemlen er et principielt og bekymrende skred i alle hidtidige principper, når det handler om magtanvendelser over for anbragte børn og unge.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet noterer sig, at der er en tilkendegivelse af, at det kan være nødvendigt at fratage børn og unges mobiltelefon, euforiserende stoffer og alkohol, men samtidig, at der ses en kritik eller bekymring over, at fragtelsen og inddragelsen vil kunne ske med brug af fysisk magtanvendelse, hvis kriterierne herfor er opfyldt.

3.1.2. Vedr. processen for udarbejdelse af lovforslaget

En lang række af de hørte organisationer angiver, at de stiller sig kritiske over for processen, idet de gerne så, at der var sket mere inddragelse i forbindelse med udarbejdelsen af lovforslaget. Det gælder blandt andre **FADD, Børns Vilkår, Børne- og Kulturchefforeningen, De Anbragtes Vilkår, Børnerådet, Ungdommens Røde Kors, Selveje Danmark** og **Dansk Erhverv**.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet noterer sig svarene. Ministeriet bemærker, at lovforslaget om ændringer til voksenansvarsloven har været en del af det samlede lovforslag om Ændringer af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten og om forældelse af underholdsbidrag m.v., der har været drøftet i dialogforummet Sammen om Handicap, samt at interessenter som led i denne eksterne høring har haft mulighed for at afgive hørings-svar.

3.1.3 Viden og dokumentation

Advokatrådet peger på, at behovet og baggrunden for yderligere indgreb i de pågældende borgeres frihedsrettigheder ikke er tilstrækkeligt underbygget og at der i lovforslaget i større omfang bør redegøres og dokumenteres for behovet for udvidelserne.

Institut for Menneskerettigheder angiver, at instituttet finder det bekymrende, at der indføres så vidtgående udvidelser i adgangen til at anvende magt på et forholdsvist begrænset vidensgrundlag.

Børnesagens Fællesråd angiver, at de er forundrede over de foreslåede ændringer og påpeger, at de ikke vurderer, at de foreslåede ændringer er efterspurgte fra praksisfeltet.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker hertil, at dele af lovforslaget er udarbejdet på baggrund af fire undersøgelser og evalueringer, der er lavet inden for de seneste år, om rammerne for magtanvendelse over for anbragte børn og unge samt forholdene på de forskellige anbringelsessteder, herunder sikrede døgninstitutioner. Herudover har interessenter og Folketingets Ombudsmand påpeget problemstillinger på området. Lovforslaget er således en

del af håndteringen af afdækkede problemstillinger, samt udarbejdet på baggrund af et politisk ønske.

3.1.4 Børnesynet i relation til barnets lov

Ungdommens Røde Kors angiver, at de er uforstående over for at forslagene er i åbenlys modstrid med børnesynet i barnets lov, hvor der er lagt op til reel børne- og ungeinddragelse.

Børns Vilkår angiver, at anbragte børn og unges perspektiv på forslaget indgår alt for lidt i forslaget. Det tilkendegives, at lovforslaget er en uheldig drejning fra pædagogik til magt, som er bekymrende og som ikke stemmer overens med barnets lov, som lægger vægt på, at barnet skal have mere indflydelse og inddrages i egen sag.

De Anbragtes Vilkår påpeger, at det følger af aftalen om Børnene Først og barnets lov, at inddragelse af børn og unges perspektiver er en central forudsætning for at lykkes, hvilket også bør gælde i forhold til magtanvendelse.

UNICEF Danmark anbefaler, at bemærkningerne i højere grad bygger på og inddrager et moderne børnesyn, hvor børn og unge opfattes som kompetente og ligeværdige med voksne.

Selveje Danmark og **Dansk Erhverv** angiver, at lovforslaget risikerer at konflikte med børnesynet i barnets lov, hvor børn og unges inddragelsesmuligheder og stemme styrkes.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at lovforslaget ikke ændrer på de generelle principper for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter § 7 i voksenansvarsloven. Personalet skal forud for enhver form for magtanvendelse eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten, afsøge alle muligheder for at opnå barnets eller den unges frivillige medvirken til en nødvendig foranstaltning. Børn og unge under 18 år har ret til medinddragelse, medbestemmelse og selvbestemmelse. Det er derfor helt centralt, at barnets eller den unges synspunkter altid inddrages i tilrettelæggelsen af den nødvendige indsats i overensstemmelse med barnets eller den unges alder, funktionsevne og modenhed, og at såvel den konkrete tilrettelæggelse som gennemførelsen af de nødvendige foranstaltninger så vidt muligt sker i dialog med barnet eller den unge. I den daglige omsorg for barnet eller den unge kan der opstå situationer, hvor der er uoverensstemmelse mellem barnets eller den unges ønsker og personalets faglige vurdering af, hvad der er det bedste for den pågældende. I sådanne situationer skal der altid ske en afvejning af barnets og den unges ret til med- og selvbestemmelse over for barnets eller den unges ret til omsorg og det voksenansvar, som personalet skal udøve.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker i forlængelse heraf, at barnets eller den unges stemme og perspektiv betragtes som helt væsentlig, hvorfor det også fremgår i bemærkningerne til forslaget, at der forud for inddragelsen af et barn eller en ungs mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr, altid vil skulle søges en dialog med barnet eller den unge, med henblik på at få barnet eller den unges perspektiv på årsagen til adfærden, og med henblik på at få barnet eller den unge til at forstå, hvorfor den pågældende adfærd er til skade for barnet eller den unges trivsel, sundhed eller udvikling, således at en inddragelse vil kunne forsøges undgået, jf. de specielle bemærkninger til nr. 4 og nr. 5.

På baggrund af høringssvarene, er vigtigheden af barnets perspektiv forsøgt skrevet yderligere frem af de almindelige bemærkninger, jf. afsnit 2.11.1 og 2.12.2.

3.1.5 Kritik af lovforslagets fortolkningsrum

De Anbragtes Vilkår er kritiske over for den foreslåede brede hjemmel til at kunne anvende magt, da den spænder over meget forskellige problemstillinger, lige fra børn der spiller computer om natten til unge, der er i risiko for (gråzone) prostitution.

Unicef Danmark er bekymret over begrundelsen for indgrebet "at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling" kan forstås på mange forskellige måder og skabe risiko for vilkårlig magtanvendelse, og manglende retssikkerhed for barnet og den unge anbefaler, at det præciseres og indsnævres, hvilken mistanke og begrundelse for, hvornår magtanvendelse er nødvendig, og i den forbindelse i højere grad kvalificerer forståelsen af begreberne trivsel, sundhed og udvikling.

Dansk Socialrådgiverforening angiver, at lovforslagets brede bestemmelser kan øge risikoen for vilkårlighed.

FOA er bekymret for forslaget ordlyd om, at inddragelsen sker på baggrund af en vurdering af nødvendighed for at sikre barnets/den unges trivsel, sundhed og udvikling, da det er tre begreber med stort fortolkningsrum.

Red Barnet er bekymret for børn og unges retssikkerhed, idet lovforslaget giver mulighed for en meget bred fortolkning.

Børnerådet tilkendegiver, at meget er overladt til vurdering, når der bruges et begreb som "nødvendigt for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed eller udvikling".

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker hertil, at begreberne trivsel, sundhed og udvikling har til formål at skabe en hjemmel, der kan fungere i praksis, med de mangeartede forskellige problemstillinger og hensyn, der kan opstå i relation til brugen af mobiltelefoner eller andet elektronisk kommunikations eller spilleudstyr, samt evt. omgang med alkohol og euforiserende stoffer.

Barnet eller den unges retssikkerhed er vigtig og magtanvendelser må aldrig ske vilkårligt, hvorfor der af bemærkningerne og lovteksten fremgår flere afgrænsninger, således at det står klart, at magtanvendelser altid kun må ske undtagelsesvis, og aldrig må erstatte omsorg og socialpædagogisk indsats, samt at mobiltelefoner eller andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr kun kan inddrages, hvis det på baggrund af en konkret og individuel vurdering er nødvendigt for at sikre barnets eller den unges trivsel, sundhed og udvikling. Det samme gælder alkohol på døgninstitutioner og opholdssteder, hvor der ikke er fastsat regler i husordenen herom. Dette vil betyde, at personalet som en del af vurderingen vil skulle forholde sig til de konkrete omstændigheder, herunder til barnets eller den unges alder, modenhed og funktionsevne.

3.1.6. Afgørelsesbestemmelse og klagemulighed – fokus på barnets og den unges rettigheder

FADD foreslår, at der etableres en todelt hjemmelskonstruktion, hvor det er muligt for lederen at træffe afgørelse om at inddrage skærme med anvendelse af magt i tilfælde, hvor den unges adfærd vurderes som risikabel/farlig for den unge. Derefter skal lederen vurdere om det forventes, at det bliver nødvendigt at gentage denne magtanvendelse. Hvis dette er tilfældet, skal der ansøges om en konkret godkendelse (afgørelse) fra anbringende myndighed.

Børnerådet mener, at en fratagelse af mobiltelefonen har så mange ligheder med telefonkontrol, at det bør stille krav om en beslutning i børne- og ungeudvalget på samme måde som brev- og telefonkontrol. Derudover bør der indføres en uvildig klagemulighed.

De Anbragtes Vilkår tilkendegiver, at det er væsentligt, at det sikres, at der skal træffes en konkret og specifik afgørelse ift. det enkelte barn eller den enkelte unge. Dette for at sikre barnet/den unges retsstilling og klageadgang.

Dansk Socialrådgiverforening tilkendegiver, at en mere afgørelsesbaseret bestemmelse vil være at foretrække.

Socialtilsyn Midt anbefaler, at det i stedet er sagsbehandler der får kompetence til at træffe afgørelse, henset til at det vurderes indgribende for et barn eller en ung ikke at have adgang til sin telefon eller andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr.

Børne- og Kulturchefforeningen anfører, at beslutninger om fx magtanvendelse i form af ransagning og fratagelse af mobiltelefon m.v., som ikke er et akut problem, ligeledes kan være en beslutning, der skal træffes af den kommunale myndighed (børne- og ungerådsgiveren) og i nogle tilfælde i samarbejde med politiet. På den måde bliver der tid til at inddrage børnene og de unge og sikre både deres inddragelse, medvirken til løsninger og retsstilling i forhold til de indgreb, der eventuelt besluttet.

Red Barnet anmoder om, at ministeriet åbner op for en uvildig behandling af klager over magtanvendelser, så magtanvendelser generelt behandles med den omhyggelighed og ansvarlighed, som et så kraftigt indgreb kræver. Så vil børnene og de unge forhåbentlig få en oplevelse af at blive hørt, og at der er respekt for deres rettigheder, også når de er anbragte.

UNICEF Danmark anbefaler, at der eksplicit tages stilling til, hvorvidt beslutningen om inddragelse af mobiltelefon og/eller undersøgelse af person og opholdsrum har afgørelsesmæssig karakter, og i bekræftende fald særligt sikrer de fornødne retssikkerhedsmæssige principper og hensyn som begrundelse, partshøring og kontradiktion, samt vejledning om klagemuligheder.

Selveje Danmark og **Dansk Erhverv** tilkendegiver, at der bør tydeliggøres for barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaverne, hvilke rettigheder de har i relation til magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, herunder hvad klagereglerne er.

Socialtilsyn Hovedstaden anbefaler, at det skrives ind i lovforslaget, at anbringelsessteder i forbindelse med hvert indgreb tydeligt skal vejlede børn og unge om, at de fortsat har kommunikationsrettigheder i den periode, hvor deres elektroniske kommunikations- eller spiludstyr er blevet inddraget.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at lovforslaget har til formål at give personalet mulighed for at varetage den daglige omsorg for de anbragte børn og unge, således at personalet får mulighed for at handle i situationer, hvor personalet fx bliver bekendt med, at en ung er ved at gråzoneprostituere sig selv eller køber stoffer over mobiltelefonen. Beføjelsen til at beslutte, at der skal ske midlertidig inddragelse, lægges hos lederen eller dennes stedfortræder. Ministeriet har her lagt vægt på, at inddragelsen kun vil kunne ske i en midlertidig periode, samt at der ikke vil kunne fastsættes regler, der helt afskærer de anbragte børns og unges adgang til elektronisk kommunikation og medier. Der vil ligeledes ikke kunne indføres regler om, at samtaler til eller fra et barn eller en ung skal kontrolleres, eller at en ansat skal lytte eller læse med, når barnet eller den unge har kontakt med omverdenen. Kontrol med telefon-samtaler og anden kommunikation vil kun kunne ske på baggrund af en afgørelse fra børne- og ungeudvalget, jf. voksenansvarslovens § 15 eller efter §§ 18 og 19 for anbragte børn og unge, der er anbragt i henhold til en strafferetlig dom eller kendelse.

Det fremgår desuden af de specielle bemærkninger til nr. 5, at et anbringelsessted i forbindelse med en anbringelse skal oplyse barnet eller den unge samt forældremyndighedsindehaverne om deres rettigheder i relation til magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, herunder adgangen til at klage til henholdsvis Ankestyrelsen og kommunalbestyrelsen, jf. § 23, stk. 2 og 3, i lov om voksenansvar for anbragte børn og unge.

Det er på baggrund af høringssvarene tydeliggjort i lovforslaget, at børnene og de unge skal informeres om deres rettigheder til ekstern kommunikation og medier, samt at der er gjort eksplicit, at der også, udover allerede beskrevet adgang til kommunikation med offentlige myndigheder, advokater, værger eller bi-

standsværger, vil skulle være adgang til at kunne kommunikere med forældre-myndighedsindehaver og nærmeste pårørende, jf. de specielle bemærkninger til nr. 5.

3.1.7. Magtanvendelser i forhold til relationsarbejdet – i stedet fokus på opkvalificering

Ungdommens Røde Kors tilkendegiver, at en øget beføjelse til magt og tvang ikke er befordrende for at skabe trygge relationer i de anbragte børn og unges hjem, samt at der bør være et langt større fokus på at opnormere og opkvalificere det pædagogiske personale på børne- og ungehjem frem for at give personale øgede magtbeføjelser.

Red Barnet anbefaler, at ansatte på børne- og ungehjem sikres undervisning om reglerne om magtanvendelse samt kontinuerligt sikres undervisning i konflikttrappende værktøjer og socialpædagogiske metoder til forebyggelse af fysiske magtanvendelser.

Børns Vilkår angiver, at der er brug for at styrke de pædagogiske kompetencer i indsatsen over for anbragte børn og unge, så magtanvendelser i udgangspunkt undgås.

Børnerådet anfører, at de er bekymrede for den foreslåede udvidelse af magtbeføjelserne og at magtanvendelse ofte bliver en kæp i hjulet på det socialpædagogiske arbejde, da relationen mellem barn og pædagog tager skade. Der bør være langt større fokus på, hvor svært det er for både børn/unge og personale at skulle skifte mellem relation og magt, idet brugen af magt ofte bliver en kæp i hjulet på det socialpædagogiske arbejde. Herudover påpeger Børnerådet, at lovændringen ikke kan stå alene, men der bør laves nye kurser for ledere og personale, hvor også de grundlæggende principper for magtanvendelse understreges og eksemplificeres.

Børnesagens Fællesråd angiver, at ændringerne kan skade den fortrolighed og relationsdannelse, som udgør forudsætninger for en vellykket anbringelse.

Dansk Socialrådgiverforening bemærker, at anvendelse af tvang og magt samlet set påvirker relationen til barnet/den unge.

FADD vurderer, at det vil have dårlig indvirkning på samarbejdet/relationen med børnene og de unge, og i et vist omfang vil være med til at skabe afstand til den gode pædagogik, meningsskabelse og opgaveløsning.

Socialpædagogerne er generelt bekymrede over, at den socialpædagogiske faglighed, der skal forebygge brugen af magt, ikke er tilstrækkeligt til stede på mange af landets sociale tilbud.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at magtanvendelser altid kun må ske undtagelsesvis, og at det aldrig må erstatte omsorg og socialpædagogisk indsats. Som en del af det socialpædagogiske arbejde er det fx indskrevet som en forudsætning for inddragelse af mobiltelefonen eller andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr, at der vil skulle søges en dialog med barnet eller den unge, med henblik på at få barnet eller den unges perspektiv på årsagen til adfærden, og med henblik på at få barnet eller den unge til at forstå, hvorfor den pågældende adfærd er til skade for barnet eller den unges trivsel, sundhed eller udvikling, således at en inddragelse vil kunne forsøges undgået. I forlængelse heraf fremgår det af forslaget, at der i dialog med barnet eller den unge vil kunne tages en samtale om, hvorvidt der er andre mindre indgribende tiltag, der vil kunne støtte barnet eller den unge og dermed stoppe adfærden.

3.1.8. Husordenen som et pædagogisk værktøj

Ungdommens Røde Kors tilkendegiver, at en overskridelse af husorden ikke bør være begrundelse for anvendelse af magt og tvang. Husordenen skal beskyttes som et retningsgivende redskab i den socialpædagogiske praksis.

Børnerådet tilkendegiver, at husordenen altid bør være et dialog- og ordensredskab, ikke en kilde til anvendelse af magt.

De Anbragtes Vilkår tilkendegiver, at dialog om fastsættelse af husordensprincipper og værdier mellem anbringelsesstedets voksne og børn og unge er et pædagogisk værktøj, der ikke skal kobles mulighed for at anvende magt til.

FADD anfører, at forslaget ødelægger det gode redskab husordener er, da husordener er positivt retningsanvisende og i høj grad kulturdefinerende i den socialpædagogiske praksis.

Selveje Danmark og **Dansk Erhverv** anbefaler, at husordenen bliver ved med at være et retningsgivende redskab i den socialpædagogiske praksis, som skal være præget af inddragelse og frivillighed.

Socialpædagogerne anfører, at regulering gennem husordenen er uhensigtsmæssig, da dette er et socialpædagogisk redskab.

Dansk Socialrådgiverforening anfører, at adgangen til at fratage alkohol og euforiserende stoffer ved overtrædelse af husordenes regler herom er uhensigtsmæssig, da husordenen hellere skal fungere som et socialpædagogisk værktøj.

Det er Social-, Bolig- og Ældreministeriet vurdering, at det udfordrer personalets mulighed for at varetage den daglige omsorg for de anbragte børn og unge, at de ikke har adgang til at håndhæve deres regler om alkohol med fysisk magt. Der gives således opholdssteder og døgninstitutioner samme muligheder for med fysisk magt at håndhæve regler fastsat i husordenen om alkohol og euforiserende stoffer, som de delvist lukkede døgninstitutioner, delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger, der allerede i dag har mulighed herfor.

Det er desuden ministeriets opfattelse, at der med indførelse af en mulighed for at inddrage mobiltelefoner og andet kommunikations- og spilleudstyr, også vil være brug for, at inddragelsen kan effektueres med fysisk magtanvendelse, idet det vurderes usandsynligt, at personalet altid vil kunne lykkes med, via pædagogisk arbejde, at få barnet eller den unge til frivilligt at udlevere sin mobiltelefon mv. I forlængelse heraf bemærkes det, at magtanvendelser altid kun må ske undtagelsesvis, og aldrig må erstatte omsorg og socialpædagogisk indsats.

Ministeriet deler opfattelsen af, at husordenen som udgangspunkt skal være et dialog- og ordensredskab, som er retningsgivende i det socialpædagogiske arbejde, hvorfor der her alene er givet adgang, når barnet eller den unge har en adfærd, der er til fare for egen sundhed, udvikling eller trivsel, eller når anbringelsesstedet har fastsat regler om alkohol på anbringelsesstedet.

3.1.9. Forholdet til FN's børnekonvention

UNICEF Danmark anfører, at de noterer sig ministeriets vurdering af forslagets forenelighed med FN's Børnekonvention og ønsker i den forbindelse at fremhæve to yderligere væsentlige bestemmelser og grundlæggende principper i forbindelse med fortolkningen: forbuddet imod diskrimination efter Børnekonventionens artikel 2, samt retten til medinddragelse i alle sager, der vedrører barnet og den unge efter Børnekonventionens artikel 12. Det anbefales, at disse bestemmelser og grundlæggende principper tydeligt fremgår af lovbetænkningerne.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker hertil, at børnekonventionens artikel 12 om barnets ret til at blive hørt, er skrevet frem i lovforslagets afsnit 3.3 om FN's konvention om barnets rettigheder. Det er fremhævet, at ministeriet særligt i forbindelse med artikel 12 i børnekonventionen henviser til, at magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten aldrig må erstatte omsorg og socialpædagogisk indsats, herunder dialog med barnet.

Det bemærkes desuden, at den foreslåede bestemmelse i § 15 b i voksenansvarsloven indeholder et nødvendighedskriterium, idet der alene kan ske inddragelse af et barn eller en ungs mobiltelefon og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr i en midlertidig og nærmere afgrænset periode, hvis dette efter en konkret og individuel vurdering er nødvendigt for at sikre barnet eller den unges trivsel, sundhed og udvikling. Bestemmelsen vil således ikke kunne anvendes i strid med børnekonventionens artikel 2 om forbud mod diskrimination.

3.2 Adgang til midlertidigt at inddrage barnet eller den unges mobil eller andet kommunikations- og spilleudstyr

Socialtilsyn Øst finder bestemmelsen meget vidtgående og indgribende. Det angives, at en så indgribende bestemmelse bør ledsages af mere specifikke bemærkninger eller udfoldes yderligere på bekendtgørelses- eller vejledningsniveau. Det bør desuden uddybes og præciseres, hvad der menes med adgangen til midlertidigt og i en nærmere afgrænset periode, så det bliver tydeligt, hvad dette konkret betyder.

Børnerådet fremhæver, at det er afgørende, at personalet er opmærksomme på, at en eventuel forskel i opfattelsen af mobiltelefonens berettigelse kan være til stede mellem barn og voksen, hvor de voksne måske fokuserer mere på farerne ved telefonen og glemmer fællesskabet og de andre gode ting, som telefonen også repræsenterer for barnet.

DAV fremhæver ligeledes at voksne og børn/unge kan have meget forskellige opfattelser af, hvad mobiltelefonen betyder i børns og unges liv. Derfor er det væsentligt, at de voksne ikke kun fokuserer på farerne ved telefonen, men husker, at telefonen også er en forbindelse til fællesskaber og kan være en beskyttelsesfaktor for barnet/den unge, og at dette vægtes højt i dialogen med barnet og den unge.

FOA er forbeholdende overfor at give mulighed for at inddrage mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr, da mobiltelefoner og andet kommunikations- og spilleudstyr i dag er en central del af børn og unges hverdagsliv, hvorfor inddragelse må betragtes som meget indgribende og af væsentlig intensitet. Hertil kommer at brug af magtanvendelse eller undersøgelse af person eller opholdsrum ikke står i rimeligt forhold til det at inddrage mobiltelefon eller elektronisk udstyr.

KL mener, at det et stort indgreb i de unges hverdag, hvis de fx får inddraget deres mobiltelefon, hvorfor det er vigtigt, at der i en vejledning gives eksempler på, hvornår det kan være nødvendigt at inddrage et barn eller en ungs mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr i en afgrænset periode, og hvad der menes med en nærmere afgrænset periode.

Socialtilsyn Hovedstaden gør opmærksom på, at inddragelse af mobiltelefoner m.v. i sig selv kan have et konfliktoptrappende aspekt, hvorfor det kan føre til andre magtanvendelser og være en motivation for en ung til at rømme et tilbud. Tilsynet vurderer derfor, at uddelegeringen af retten til at træffe beslutning om at inddrage mobiltelefon og andre kommunikationsmidler til en ledelse af et socialt tilbud, fordrer, at der er en særlig opmærksomhed på at denne ret forvaltes til barnets bedste.

FADD bemærker, at inddragelse af børn og unges skærme er et meget alvorligt og vidtgående greb, der er svært for voksne at begribe. I FADD forudser de, at indførelsen af muligheden for inddragelse af telefoner og skærme vil være et stort fejltrin.

Børnesagens Fællesråd mener, at det er afgørende, at inddragelse af en mobiltelefon eller andet elektronisk kommunikationsudstyr sker på en måde, der udvikler børnenes og de unges evne til selv at forholde sig til sig selv og de risici, der er forbundet med overdreven brug af digitale kommunikationsmidler. Det er vurderingen, at det forudsætter dialog med børnene og de unge, for at opretholde eller fastholde en altafgørende fortrolighed og relationen, hvorfor

der opponeres mod, at lovforslaget udvider muligheden for, at en institutionsleder kan anvende magt til inddragelsen, samt at lederen får en udvidet ret til at undersøge et barns eller en ungs person eller opholdsrum med henblik på inddragelse. Det tilkendegives, at det er problematisk, at der ikke angives en maksimal grænse for inddragelsen.

Selveje Danmark og Dansk Erhverv anbefaler, at det tidsmæssigt præciseres, hvad der skal forstås med, at mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikation- og spilleudstyr kan inddrages midlertidigt og i en nærmere afgrænset periode.

Socialtilsyn Midt tilkendegiver, at der bør ske præcisering i forhold til "midlertidigt og nærmere afgrænset periode".

Dansk Socialrådgiverforening bemærker, at de finder det uklart, hvad lovforslaget definerer som en 'nærmere afgrænset periode'. Endvidere er det uklart, om mobiltelefonen kan inddrages regelmæssigt (eksempelvis hver aften) – og i givet fald, hvilke konsekvenser det vil have for barnet og barnets relation til de voksne.

Socialtilsyn Øst finder bestemmelsen meget vidtgående og indgribende. Dog anerkender de grundlæggende tanker bag forslaget. De anfører, at en så indgribende bestemmelse bør ledsages af meget specifikke bemærkninger eller udfoldes yderligere på bekendtgørelses- eller vejledningsniveau. Det bemærkes, at det med fordel kan yderligere uddybes og præciseres, hvad en "nærmere afgrænset periode" betyder. Derudover angiver tilsynet, at de ser en stor kompetence tillagt tilbudsleder, da denne får direkte hjemmel til at inddrage mobiltelefoner mv., hvorfor de finder det hensigtsmæssigt, at det tydeliggøres, hvordan det skal dokumenteres, at vilkårene for at inddrage fx en mobiltelefon er opfyldt.

DH tilkendegiver, at de er stærkt kritiske over for forslaget og mener, at det skal trækkes tilbage, da det vil være en pædagogisk falliterklæring, hvis personalet er nødt til at bruge fysisk magt for at tage et barns eller ungs mobiltelefon, PlayStation eller lignende, da det må og skal være pædagogikken der er redskabet. **DH** fremhæver, at mange anbragte børn og unge, der lever med en psykisk funktionsnedsættelse, har brug for helt særlige pædagogiske tiltag for at kunne trives i deres anbringelsestilbud. Nogle børn og unge bruger det elektroniske udstyr som kompenserende indsats eller understøttende deres trivsel og udvikling.

Socialpædagogerne bemærker, at de er uenige i den del af forslaget, som går på at udvide magtbeføjelserne for personale på børne- og ungehjem efter § 9 og hjemlen til at undersøge person og opholdsrum efter § 16 til at omfatte muligheden for midlertidigt at inddrage fx mobiltelefoner.

Dansk Sundhed og Velvære vurderer, at opholdssteder og døgninstitutioner i dag har det fornødne handlerum til at indskrænke barnet eller den unges brug af mobiltelefoner og andet elektronisk kommunikations- og spilleudstyr af hensyn til deres trivsel, sundhed og udvikling.

Danske Regioner foreslår, at inddragelsen også kan ske, såfremt barnets eller den unges anvendelse af mobiltelefonen udgør en fare for personalet eller andre anbragte børn og unge og/eller er til grov chikane for andre.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at forslaget om midlertidigt at inddrage barnet eller den unges mobil eller andet kommunikations- og spilleudstyr bredt set bliver betragtet som meget indgribende. Ministeriet deler denne opfattelse, hvorfor det også fremgår af lovforslaget, at det altid vil skulle betragtes som meget indgribende og af væsentlig intensitet, såvel som at det kun må ske undtagelsesvis og aldrig må erstatte omsorg og socialpædagogisk indsats.

Det bemærkes desuden, at det i flere af høringssvarene efterspørges, at det præciseres, hvad der menes med midlertidigt og nærmere afgrænset periode.

Social-, - Bolig- og Ældreministeriet bemærker hertil, at inddragelsen vil skulle være så kortvarig som muligt, og må ikke strække sig ud over formålet med inddragelsen. Da årsagerne til inddragelsen kan variere og have meget forskelligartede hensyn, fremgår det af bemærkningerne, at det vil være væsentligt, at perioden, som inddragelsen varer, står i et rimeligt forhold til formålet, jf. de specielle bemærkninger til nr. 5. Varigheden vil således skulle variere afhængig af intensitet og formål.

Det fremgår desuden af samme afsnit, at det ved inddragelsen gøres klart for barnet eller den unge, hvor længe ejendelen eller ejendelene vil være inddraget, således at perioden er nærmere afgrænset. Det vil altid skulle stå klart for barnet eller den unge, hvor længe inddragelsen er påtænkt at vare, såvel som at barnet eller den unge vil skulle have oplyst, at der vil ske udlevering, hvis inddragelsen ikke længere vurderes nødvendig.

3.3 Mulighed for fratagelse af alkohol og euforiserende stoffer

Red Barnet anbefaler, at det slettes at alkohol og euforiserende stoffer kan inddrages ved overtrædelse af husordenen, da fratagelsen da kan ske som en sanktion, hvilket er i strid med børnesynet i barnets lov. Det anføres, at det bør fremgå, at fratagelsen kun kan ske i beskyttelsesøjemed eller ved åbenlys højrisikoadfærd, hvis barnet er til fare for sig selv eller andre.

Børnerådet angiver, at rådet ser med bekymring på, at en overtrædelse af husordenens regler om besiddelse af alkohol kan føre til magtanvendelse, som barnet ellers lovligt vil kunne købe i butikkerne. Der anbefales en aldersdeling, der følger lovgivningen for køb af alkohol samt at der sker en risikovurdering, så der sikres proportionalitet i indgrebet. Herudover er der behov for en uddybning af, hvornår der er konkrete grunde til at antage, at et barn eller en ung er i besiddelse af euforiserende stoffer. Der tilkendes gives bekymring for, at personalet skal gennemsøge person- og opholdsrum og konfiskere euforiserende stoffer i stedet for at bruge pædagogiske værktøjer.

FADD anfører, at foreningen er enig i, at det skal være muligt at fratage alkohol og euforiserende stoffer, men at dette ikke skal reguleres i husordenen, da dette er et pædagogisk redskab.

Socialpædagogerne foreslår, at muligheden for at det enkelte børne- og ungehjem kan søge om forhåndsgodkendelse for en nærmere afgrænset periode til om nødvendigt at anvende fysisk magt og undersøge person- og opholdsrum for at fratage barnet eller den unge alkohol eller euforiserende stoffer.

Socialtilsyn Øst angiver, at de er bekymrede for proportionaliteten i bestemmelsens rækkevidde, når det kommer til anbragte unge, der nærmer sig 18 år og som lovligt kan købe alkohol og som indgår i relationer med venner, hvor alkohol kan indgå. Det bør tydeliggøres, hvad der skal indgå i vurderingen af, hvornår alkohol kan fratages. Det anføres endvidere, at det med fordel kan tilføjes, at magtanvendelse også kan anvendes i forbindelse med inddragelse af ulovlige effekter, som f.eks. våben.

Socialtilsyn Midt angiver, om adgangen til at fratage alkohol, når barnet eller den unge overtræder husordenen, at de vurderer det som meget indgribende at give mulighed for magtanvendelse ved overtrædelse af husordenen. Dette særligt henset til, at der på anbringelsessteder opholder sig børn og unge i forskellige aldersgrupper og med forskellige grader af funktionsnedsættelser, hvorfor nogle målgrupper vil kunne håndtere alkohol. Det bør være tilstrækkeligt med muligheden i den foreslåede § 9, stk. 3. nr.

Socialtilsyn Nord anfører, at forslaget om regulering af alkohol og euforiserende stoffer med fordel også kan gælde henholdsvis cigaretter, e-cigaretter og ulovlige genstande som våben og lightergas.

FOA angiver, at foreningen bakker op om lovændringen, så længe det forudsættes, at der først er anvendt flere pædagogiske metoder til at få barnet eller den unge til frivilligt at aflevere alkohol og euforiserende stoffer.

Maria Find, ergoterapeut, angiver, at reguleringen af alkohol og euforiserende stoffer er positivt og at det bør præciseres, hvordan personalet efterfølgende skal håndtere den alkohol og de euforiserende stoffer, der er blevet inddraget.

Social, - Bolig- og Ældreministeriet bemærker, at det ikke er hensigten med lovforslaget at muligheden for fratagelse af alkohol og euforiserende stoffer hos barnet eller den unge skal anvendes som en sanktion. Muligheden for fratagelsen, skal derimod sikre personalets muligheder for at varetage den daglige omsorg og sikre barnets eller dens unges trivsel, sundhed og udvikling.

Det bemærkes, at det på baggrund af høringssvarene er tydeliggjort i de specielle bemærkninger til nr. 4, at der altid vil skulle søges dialog med barnet eller den unge forud for fratagelsen af alkohol og euforiserende stoffer med henblik på at få barnet eller den unges perspektiv. I forlængelse heraf vil der i dialog med barnet eller den unge kunne tages en samtale om, hvorvidt der er andre mindre indgribende tiltag, der vil kunne støtte barnet eller den unge og dermed stoppe adfærden. Via dialogen vil barnet eller den unge desuden blive bekendt med, at en fratagelsen vil kunne blive en realitet, hvis der ikke ændres adfærd.

Social, - Bolig- og Ældreministeriet noterer sig bekymringen for, at et barn eller en ung kan fratages alkohol som barnet eller den unge ellers vil kunne købe lovligt i butikker. Hertil bemærkes det, at det fremgår af lovforslagets bemærkninger, jf. de specielle bemærkninger til nr. 4, at personalet i vurderingen af nødvendigheden vil kunne inddrage de gældende regler om aldersgrænse ved køb af alkohol samt sundhedsstyrelsens anbefalinger om alkohol. Endelig bemærker ministeret, at det er et politisk ønske, at alle opholdssteder og døgninstitutioner har mulighed for at fastsætte regler om og forbud mod alkohol samt mulighed for at håndhæve reglerne i praksis ved at fratage alkohol og euforiserende stoffer ved brug af fysisk magt, hvis barnet eller den unge ikke frivilligt vil aflevere det.

For bemærkninger vedrørende regulering af alkohol og euforiserende stoffer via husordenen henvises til afsnit 3.1.8 om husordenen som pædagogisk værktøj.

3.4 Undersøgelse af besøgende på sikrede døgninstitutioner

FADD anfører, at den foreslåede bestemmelse om undersøgelse af besøgende på sikrede døgninstitutioner er fornuftig, men det bør sikres, at undersøgelsen kan gennemføres under hensyn til den besøgenes integritet og værdighed uden tilskuere.

Ungdommens Røde Kors og De Anbragtes Vilkår anfører, at de er bekymrede for den foreslåede ordning, da det kan gå ud over de anbragtes mulighed for at udvikle en positiv identitet, at der indføres foranstaltninger fra fængselsverdenen.

Socialpædagogerne forholder sig positivt til den foreslåede ordning og foreslår, at det skrives ind i vejledningen til lov om voksenansvar, at undersøgelsen af de besøgende skal ske på en måde, hvor det ikke skader det socialpædagogiske arbejde med det anbragte barn eller den unge og dennes nærmeste relationer, f.eks. ved at undersøgelsen ikke foretages af barnets eller den unges primære socialpædagog eller at undersøgelsen foregår et sted, som er ude af syne for barnet eller den unge.

FOA bakker op om forslaget om undersøgelse af besøgende på sikrede døgninstitutioner og anfører, at der lokalt skal sikres fokus på de ansattes sikkerhed, da der potentielt kan opstå konflikter i forbindelse med en undersøgelse.

Børnesagens Fællesråd anfører, at de støtter ændringen, da det gør den hidtidige ret, der er baseret på anstaltsforholdet, eksplicit og lovbestemt. Samtidig anfører de, at forslaget ikke er vidtgående, da den svarer til ordninger, der findes andre steder, som f.eks. i lufthavne.

Børnerådet anfører, at de kan tilsluttet sig den foreslåede ordning, da det også sker med beskyttelsen af de anbragte børn og unge for øje.

Kommunale Velfærdschefer bemærker, at institutionens erfaringer med de besøgende bør videregives til den unges myndighedsrådgiver, da rådgiveren løbende skal forholde sig til, hvilke personer, der har adgang til besøg/har samvær med den unge, herunder om eksisterende afgørelser om samvær skal ændres. Herudover anfører Kommunale Velfærdschefer, at det er vigtigt at personalet har kompetencer til og retningslinjer for, hvordan det håndteres, hvis de opdager ulovlige effekter på besøgende og at det bør tydeliggøres, at bestemmelsen omhandler besøg på særligt sikrede afdelinger.

Social, - Bolig- og Ældreministeriets bemærker, at det på baggrund af høringsvarene er tydeliggjort i de specielle bemærkninger til nr. 11, at institutionen bør udvise hensyn til den besøgende i forbindelse med undersøgelsen ved at udvise diskretion, hvis der er øvrige personer til stede.

Social, - Bolig og Ældreministeriet har noteret sig ønsket om, at hensynet til relationsarbejdet og barnet udfoldes i vejledningen. Ministeriet har noteret sig bemærkningen om, at der skal sikres fokus på de ansattes sikkerhed og bemærker hertil, at de sikrede døgninstitutioner allerede i dag med hjemmel i anstaltsforholdet kan undersøge de besøgende og i den forbindelse skal forholde sig til deres egen sikkerhed.

Social, - Bolig og Ældreministeriet har noteret sig bekymringen for, at hjemlen til at undersøge besøgende på sikrede døgninstitutioner kan have negative konsekvenser for de anbragte børn og unge. Ministeriet bemærker hertil, at formålet med forslaget er at sikre, at de anbragte børn og unge ikke kommer i besiddelse af effekter, der kan bruges til at skade dem selv og andre. Hensynet er dermed at sikre at de sikrede døgninstitutioner har de rette rammer til at kunne varetage omsorgen og sikre tryghed og trivsel for de anbragte børn og unge.

4. Ændringer i lovforslaget i forhold til høringsudkastet

4.1 Ændringer i lovforslagets del om serviceloven

I forhold til det udkast til lovforslag, der har været i offentlig høring, indeholder det fremsatte lovforslag for såvidt angår den del, der omhandler ændringer i serviceloven, følgende indholdsmæssige ændringer:

- Der er indføjet en tekst i såvel afsnit 2.1 i de almindelige bemærkninger som løbende hen gennem bemærkningerne til de enkelte bestemmelser, der beskriver, hvad der menes med henholdsvis bo- og dagtilbud.
- Der er foretaget en tydeliggørelse i afsnit 2.1 i de almindelige bemærkninger, hvorved det er indføjet, at *den til enhver tid aktuelle bemanding på et botilbud m.v. og den tid personalet har til rådighed til den enkelte person ikke ændrer på, at socialpædagogiske indsatser skal forsøges inden magtanvendelse iværksættes.*
- Der er foretaget en tydeliggørelse i afsnit 2.4.3 i de almindelige bemærkninger, hvorved det er indføjet, at *forslaget om særlige døråbner ikke vil ændre på, at en særlig døråbner alene må være en forsinkende faktor, der har til formål at sikre, at personalet kan nå at blive opmærksomt på, at en beboer er ved at forlade botilbuddet, m.v.*
- Der er indsat tekst i afsnit 2.7.3.3 i de almindelige bemærkninger, hvoraf det fremgår, at *den foreslåede bestemmelse om låsning og sikring af døre til servicearealer og fælleskøkkener vil give mulighed for at begrænse personens adgang til og råderet over en del af sin bolig, som pågældende betaler husleje for i de tilfælde hvor eksempelvis fælleskøkkenet er en del af boligarealet.*
- Der er foretaget en præcisering i afsnit 2.8.3 i de almindelige bemærkninger, hvorved det er indføjet, at *den foreslåede bestemmelse om åbning af aflåst eller på anden vis sikret yderdør til en bolig i et botilbud*

afhængig af den konkrete situation vil give mulighed for at personalet kan foretage sig handlinger mod beboerens ønske for at standse den konkrete risiko, herunder også eksempelvis rengøring og oprydning i boligen.

- Der er indsat tekst i afsnit 2.10.1.2 i de almindelige bemærkninger, hvoraf det fremgår, *at det forudsættes, at mulighederne for konfliktafværgelse ikke benyttes, hvis personalet derved risikerer selv at komme til skade eller det i øvrigt er en risiko for personalets sikkerhed.*
- Der er indsat tekst i afsnit 2.10.2.2 i de almindelige bemærkninger, hvoraf det fremgår, *at det forudsættes, at mulighederne for fastholdelse m.v. ikke benyttes, hvis personalet derved risikerer selv at komme til skade eller det i øvrigt er en risiko for personalets sikkerhed.*
- Der er foretaget en præcisering i afsnit 2.10.2.3 i de almindelige bemærkninger, hvorved det er indføjet, *at det vil afhænge af en konkret og individuel vurdering, om den adfærd personen udviser er meget overskridende eller meget konfliktskabende, ligesom det er anført, hvilke forhold der vil kunne inddrages ved vurderingen.*
- Der er indsat tekst i afsnit 2.10.2.3 i de almindelige bemærkninger, hvoraf det fremgår, *at hvis en person udviser truende adfærd, som kan resultere i egentlig vold mod beboere, personale eller andre, vil det ikke være lovligt at skride til fastholdelse allerede ved de første tegn på en ny situation.*
- Der er indsat tekst i afsnit 4 i de almindelige bemærkninger, hvorved *det databeskyttelsesretlige grundlag er uddybet.*
- Der er foretaget en præcisering i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 8, til ny § 124 d i serviceloven om fastholdelse, hvoraf det fremgår, *at den foreslåede bestemmelse også vil kunne anvendes uden for tilbuddets matrikel, f.eks. under udflugter og lignende.*
- Der er indsat tekst i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 15, til ny § 128 a i serviceloven om bemyndigelse vedrørende tryghedsskabende velfærdsteknologi, hvoraf det fremgår, *at den teknologi, der anvendes som kamerakig bør kunne indikere hvornår det er tændt eksempelvis med en lampe eller lyd under hensyntagen til, hvad der er mest hensigtsmæssigt for borgeren.*
- Der er indsat tekst i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 16, til ny § 128 b, stk. 1, i serviceloven om kamerakig, hvori *TV-overvågningslovens betydning for tilbud m.v. leveret af private leverandører og problemstillingen om evt. mulighed for at anvende kunstig intelligens ved kamerakig er beskrevet.*
- Der er indsat tekst i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 19, til ny § 128 d i serviceloven om låsning og sikring af døre til fælles opholdsrum, hvor det er anført, *at personalet på botilbuddet vil altid skulle være opmærksomt på de øvrige beboere på botilbuddet, for hvem der ikke er truffet afgørelse om aflåsning efter den foreslåede bestemmelse, som ønsker at benytte opholdsrummet.*
- Der er indsat tekst i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 19, til ny § 128 e i serviceloven om låsning og sikring af døre til servicearealer og fælleskøkkener, hvoraf det fremgår, *at aflåsning af fælleskøkkener ikke betyder, at personen må afskæres fra mad og drikke i øvrigt.*
- Der er foretaget en præcisering i bemærkningerne til § 1, nr. 19, til ny § 128 g om låsning og sikring af skabe m.v. i bolig, hvoraf det fremgår, *at det er tilbuddets personale, der vurderer, hvornår det er hensigtsmæssigt at foretage låsning m.v.*
- Der er indsat tekst i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 23, til ændret § 129 a, hvoraf det fremgår, *at det vil bero på en konkret vurdering, om en fremtidsfuldmagt omfatter stillingtagen til flytning uden samtykke.*

- Der er indsat tekst i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 44, om *at når en person frabeder sig orientering af pårørende efter den foreslåede ændring i orienteringspligten, vil det indebære, at kommunalbestyrelsen skal respektere det også i relation til bestemmelsen i lovens § 82, stk. 2, 1. pkt., om at kommunalbestyrelsen skal påse, om der er pårørende eller andre, der kan inddrages i varetagelsen af interesserne for en person med betydelig nedsat psykisk funktionsevne.*

Herudover er der foretaget ændringer af sproglig, redaktionel og lovteknisk karakter.

Der gøres opmærksom på, at en eventuel rammeaftale for en langsigtet og bæredygtig udvikling af handicapområdet, som der er igangværende forhandlinger om, forventes at medføre ændringsforslag under folketingsbehandlingen.

4.2 Ændringer i lovforslagets del om voksenansvarsloven

I forhold til det udkast til lovforslag, der har været i offentlig høring, indeholder det fremsatte lovforslag for så vidt angår den del, der omhandler ændringer i voksenansvarsloven, følgende indholdsmæssige ændringer:

- I pkt. 2.11.1 og 2.12.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger er det tydeliggjort, at det altid er helt centralt, at barnet eller den unges synspunkter altid inddrages i tilrettelæggelsen af indsatsen i overensstemmelse med barnet eller den unges alder, funktionsniveau og modenhed, og at såvel den konkrete tilrettelæggelse som gennemførelse af foranstaltninger så vidt muligt sker i dialog med barnet eller den unge.
- I pkt. 2.13.3 i lovforslagets specielle bemærkninger til nr. 4 er det tydeliggjort, at der altid vil skulle søges dialog med barnet eller den unge forud for fratagelsen af alkohol og euforiserende stoffer med henblik på at få barnet eller den unges perspektiv.
- I pkt. 2.11.1 og 2.12.1 i de almindelige bemærkninger er det skrevet frem, at alle registreringer af magtanvendelser og andre indgreb i selvbestemmelsesretten skal begrundes med nødvendigheden heraf og at barnet skal have lejlighed til at udtale sig om episoden.
- I pkt. 2.13.13 til nr. 5 er det skrevet frem, at barnet skal oplyses om retten til kommunikation, og at det er hensigtsmæssigt, at personalet hurtigst muligt orienterer forældremyndighed om inddragelsen af telefon eller andet kommunikations- og spilleudstyr.
- I pkt. 2.13.3 til nr. 11 er det skrevet frem af bemærkningerne, at institutionen bør udvise hensyn til den besøgende ved at udvise diskretion i forbindelse med undersøgelsen, hvis der er øvrige personer tilstede, herunder andre besøgende.
- I lovforslagets afsnit 3.3 om FN's konvention om barnets rettigheder er børnekonventionens artikel 12 om barnets ret til at blive hørt skrevet frem. Det er fremhævet, at ministeriet særligt i forbindelse med artikel 12 i børnekonventionen henviser til, at magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten aldrig må erstatte omsorg og socialpædagogisk indsats, herunder dialog med barnet.

Der er desuden foretaget ændringer af sproglig og lovteknisk karakter.